

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ
The Participation of Rajadhipas Temple in Preventing and Preserving
the Crime Scene

โดย

พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะ

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ปีงบประมาณ 2555

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ
The Participation of Rajadivas Temple in Preventing and Preserving
the Crime Scene

โดย

พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

รองศาสตราจารย์ธีระดา ภิญโญ

บัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ ต๊ะปันทา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปีงบประมาณ 2555

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษา

สถานที่เกิดเหตุ

ชื่อผู้วิจัย : พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะ

รองศาสตราจารย์ วีระดา ภิญโญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ ติ้ะปันทา

ปีงบประมาณ : 2555

.....

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำนวน 130 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบ t และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ลำดับแรก ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ รองลงมา ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ ตามลำดับ

2. ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาส ที่มีเพศ รายได้ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกัน

3. ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีอายุ สถานภาพ และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน
2. การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ
3. ชุมชนวัดราชาธิวาส

Abstract

Research Title: The Participation of Rajadhivas Temple Community in Preventing and Preserving the Crime Scene.

Author : Police Lieutenant General Narong Kulnides Ph.D.
Associate Professor Terada Pinyo
Assistant Professor Anat Thapinta Ph.D.

Year: 2012

.....

This research was a survey research aiming to study and compare the participation of Rajadhivas Temple community on crime scene preservation and protection, segmented by demographic classification. The data was randomly collected from 95 samples via a questionnaire; and was analyzed via statistical tools – percentage, mean, standard deviation, t-test, and analysis of variance.

The research results were as follows :

1. The participation of the community on crime scene preservation and protection overall and individual aspects were at the highest level. When considering the individual aspect, crime scene preservation was at the highest level, followed by emergency call and protection, and crime scene monitoring, respectively.
2. Gender, monthly income, and educational background made difference on protection and crime scene monitoring.
3. Age, marital status, and occupation made no differences overall on emergency call, crime scene protection, monitoring and preservation.

Keywords: participation of community / Crime scene preservation and protection /
Rajadhivas Temple community

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือและดูแลอย่างดียิ่งจากอธิการบดีและคณะผู้บริหารของสำนักวิจัยและพัฒนา รวมทั้งคณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาทุนอุดหนุนการวิจัยของสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ได้ให้การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ แพทย์หญิง คุณหญิงพรทิพย์ โรจน์สุนันท์ ผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม พลตำรวจตรีหญิง สุวิไล คุณาชีวะ ข้าราชการบำนาญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุณีย์ กัลป์ยะจิตร์ อาจารย์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กรุณาให้ข้อมูลทุกประการในการทำวิจัย รวมทั้งดร.ยุทธนา สุดเจริญ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดร.ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และดร.วิชาญ เลิศลพ อาจารย์สาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณชุมชนวัดราชาธิวาส ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัย

คุณประโยชน์และความดีอันพึงมีจากการทำรายงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ญาติพี่น้อง บุรพคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนชี้แนะแนวทางที่ดี และหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจตามสมควร

พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ

รองศาสตราจารย์ธีระดา ภิญโญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ ติะปันตา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กันยายน 2555

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
คำถามการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมุติฐานของการวิจัย.....	3
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	
แนวคิดและทฤษฎีของการมีส่วนร่วม.....	6
แนวความคิดและหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	22
การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ.....	28
ชุมชนวัดราชาธิวาส.....	38
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	49
4	ผลการวิจัย.....	51
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	52
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ	53
	ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามข้อมูลสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57
	ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ..	70
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
	สรุปผลการวิจัย.....	75
	อภิปรายผล.....	76
	ข้อเสนอแนะ.....	78
	บรรณานุกรม.....	79
	ภาคผนวก ก.....	84
	ภาคผนวก ข.....	92
	ภาคผนวก ค.....	97
	ภาคผนวก ง.....	118

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	52
2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ.....	54
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ.....	55
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ.....	56
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามภาพรวมและรายด้าน.....	57
6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและ รักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามเพศ.....	58
7 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและ รักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามอายุ.....	59
8 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและ รักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามสถานภาพ.....	62
9 การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและ รักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	64
10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของ การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่ เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	65
11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของ การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	66
12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ของ การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส โดยภาพรวมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับ.....	66

การศึกษา.....

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษา สถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามอาชีพ.....	67
14 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษา สถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามรายได้ (บาท/เดือน).....	69
15 ปัญหาอุปสรรคของ การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของผู้นำชุมชน.....	70
16 แนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของผู้นำชุมชน.....	70
17 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของผู้นำชุมชน.....	71
18 ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของประชาชนในชุมชน.....	71
19 แนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของประชาชนในชุมชน.....	72
20 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของประชาชนในชุมชน.....	72
21 ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของคนในครอบครัว.....	73
22 แนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของคนในครอบครัว.....	73
23 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของคนในครอบครัว.....	74

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	25
2 อาณาเขตชุมชนวัดราชาธิวาส.....	39
3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	45

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็ว คาดการณ์ได้ยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงจำเป็นต้องกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยง และเสริมรากฐานของประเทศด้านต่างๆ ให้เข้มแข็ง ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงและบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทยสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมทั่วถึงและมีคุณภาพเท่าเทียมกัน มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานในการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ได้รับการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างเท่าเทียม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวม และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการพัฒนาประเทศ (แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11, 2555) โดยการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง เน้นการกระจายอำนาจให้ชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการบริหารงานกับท้องถิ่น การพัฒนาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งโดยบทบาทของสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และการสนับสนุนสิทธิชุมชนพร้อมทั้งให้มีการเชื่อมโยงแผนแม่บทชุมชนกับแผนระดับต่างๆ ในพื้นที่และระดับชาติ รวมทั้งให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในโลก อาเซียน และอนุภูมิภาคสร้างความใกล้ชิดทางสังคม วัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์กับประเทศในอนุภูมิภาค

ปัจจุบันเมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรม การโจรกรรม อุบัติเหตุต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นประชาชนก็จะแตกตื่น อยากเข้าไปดู อยากเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จนทำให้ไม่รู้ว่าตัวเองกำลังทำลายสถานที่เกิดเหตุโดยไม่รู้ตัว ซึ่งคนไทยทั่วไปส่วนมากมักจะชอบ มุงดู (ไทยมุง) ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติได้ยากลำบาก จึงต้องมีการกั้นสถานที่เกิดเหตุ เพื่อไม่ให้ผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องเข้าไปใกล้ ซึ่งบางครั้งเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ก็อาจจะยังมาไม่ถึง ซึ่งประชาชนก็อาจจะเข้าไปทำลายสถานที่เกิดเหตุ ทำให้วัตถุพยานต่าง ๆ เสียหายได้ ด้วยเหตุนี้ เราควรให้ความสำคัญกับสถานที่เกิดเหตุ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และสร้าง องค์ความรู้ให้กับประชาชน

หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ จึงเห็นถึงความสำคัญของการให้ความรู้แก่ประชาชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาร่วม เมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น หรือพบเจอเหตุการณ์ขึ้นก็จะสามารถ ปฏิบัติตนได้ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะมาถึงสถานที่เกิดเหตุ โดยให้ตัวแทนของแต่ละชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วม และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้คนในชุมชนรับทราบและปฏิบัติได้ รวมทั้ง อาจจัดตั้งเป็นกลุ่มตัวแทนภายในชุมชนเพื่อเป็นผู้ที่คอยช่วยเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานอีก ทางหนึ่ง ซึ่งเป็นการนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดและให้ประชาชนนำไปปฏิบัติได้จริงและเกิด ประโยชน์ต่อชุมชน โดยการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นการคงสภาพสถานที่เกิดเหตุ ให้อยู่ในสภาพเดียวกันกับขณะการเกิดเหตุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานสามารถพิสูจน์ หลักฐานได้ ซึ่งมีผลต่อการคลี่คลายคดี ได้แก่ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ เป็นการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรณีพบเห็นสิ่ง ผิดปกติเกิดขึ้น ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ โดยพิจารณาจากการเป็นอาสาสมัคร ของชุมชน การให้ความรู้ การมีมาตรการป้องกันชุมชน เมื่อมีเหตุภัยเกิดขึ้นควรป้องกันสถานที่ เกิดเหตุโดยไม่เข้าไป/บุคคลอื่นเข้าไป รวมทั้งไม่ให้หยิบฉวยวัตถุพยานในที่เกิดเหตุด้วย และด้าน การรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ อาทิต บอกรูปพรรณสัณฐานคนร้าย บอกรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุพยาน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ จนมีการตรวจเสร็จสิ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชน ในการจัดการปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงได้จัดทำการศึกษาการมี ส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ข้อค้นพบที่ได้จะเป็น

ประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อใช้สร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชนเพื่อนำไปปฏิบัติและช่วยเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจมาถึงสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงการนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุอยู่ในระดับใด
2. ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีสถานภาพทั่วไปต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามสถานภาพทั่วไป

สมมุติฐานของการวิจัย

ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีสถานภาพทั่วไปต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ อันประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานการณ์ที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

2. ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดราชาธิวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่วัดราชาธิวาส ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยสวนสุนันทา และเป็นพื้นที่ที่นักศึกษาพักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ 2555 ถึง เดือนกันยายน 2555

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเกิดประโยชน์แก่หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) จะสร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชนเพื่อนำไปปฏิบัติและช่วยเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจมาถึงสถานที่เกิดเหตุ
- 2) จะเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุมาใช้ในการปฏิบัติงาน
- 3) จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้ตรงกัน ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของคำต่างๆ ได้ดังนี้

1. **การมีส่วนร่วม** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหา โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจ และปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐทุกระดับร่วมติดตามประเมินผล และรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงประชาชน ชุมชน และเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่

2. **ชุมชน** หมายถึง ถิ่นฐานที่อยู่ของกลุ่มคน ถิ่นฐานนี้มีพื้นที่อ้างอิงได้ และกลุ่มคนนี้มีการอยู่อาศัยร่วมกัน มีการทำกิจกรรม เรียนรู้ ติดต่อสื่อสาร ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกันมี

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาประจำถิ่น มีจิตวิญญาณและความผูกพันอยู่กับพื้นที่แห่งนั้นอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมที่เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการรื้อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

4. สถานที่เกิดเหตุ หมายถึง สถานที่ซึ่งมีเหตุการณ์ไม่ปกติที่เกี่ยวข้องกับทางคดีที่เกิดขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการสืบสวน โดยนำเอาวัตถุพยานที่เก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุไปตรวจวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงมูลเหตุแห่งคดี

5. การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง เป็นการคงสภาพสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดียวกันกับขณะการเกิดเหตุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานสามารถพิสูจน์หลักฐานได้ ซึ่งมีผลต่อการคลี่คลายคดี ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

6. ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรณีพบเห็นสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น อาทิ มีเสียงร้องของผู้หญิง เห็นนักเรียนทะเลาะวิวาทกัน ผู้ร้ายใช้อาวุธปืนปล้นร้านทอง พบกลุ่มวัยรุ่นมั่วสุมกันในเวลากลางคืน เป็นต้น

7. ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยพิจารณาจากการเป็นอาสาสมัครของชุมชน การให้ความรู้การมีมาตรการป้องกันชุมชน เมื่อมีเหตุภัยเกิดขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่เข้าไป/บุคคลอื่นเข้าไป รวมทั้งไม่ให้หยิบฉวยวัตถุพยานในที่เกิดเหตุด้วย

8. ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ อาทิ บอกรูปพรรณสัณฐานคนร้าย บอกรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุพยาน รักษาสถานที่เกิดเหตุจนมีการตรวจเสร็จสิ้น หรือแจ้งเมื่อเห็นวัตถุพยานที่หลงเหลือในที่เกิดเหตุ รวมทั้งละเว้นพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายวัตถุพยาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของชุมชน วัดราชาธิวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญและนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีของการมีส่วนร่วม
2. แนวความคิดและหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ
4. ชุมชนวัดราชาธิวาส
5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังที่ได้รวบรวมเสนอเป็นแนวคิด ดังนี้

สมจิต ชันขวา (2544 : 21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจโดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลาและลำดับการที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเวลาที่เหมาะสมกับทั้งกระทำการงานดังกล่าว ด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพ ในการเสริมสร้างและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา

พจณี เทียมศักดิ์ (2543 : 21) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญเพราะเป็นการทำให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาเกี่ยวข้องให้ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานใน

ลักษณะของกิจกรรมและการดำเนินชีวิตในชุมชน อย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกันในสิทธิอำนาจตามแนวทางประชาธิปไตยและรวมถึงเป็นการลดการพึ่งพารัฐ อันเป็นความสัมพันธ์ตามแนวราบซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

ธวัช สติทิกกิจโยธิน (2543 : 29) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคล กลุ่มคนหรือองค์กรประชาชนได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงานโครงการ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการประเมินโครงการพัฒนาด้วยความสมัครใจโดยปราศจากข้อกำหนดที่มาจากบุคคลภายนอก และเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีอำนาจอิสระในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาให้กับสมาชิกด้วยความพึงพอใจ และผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของด้วย

องค์การอนามัยโลก/ยูนิเซฟ (WHO/UNICEF) (ธวัช สติทิกกิจโยธิน. 2543: 29; อ้างอิงจาก WHO/UNICEF. 1979. Report of the International Conference on Primary Health Care. P.49) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม คือ การที่กลุ่มของประชาชนก่อให้เกิดการรวมตัวที่สามารถจะกระทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากรและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม

องค์การสหประชาชาติเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีความหมายครอบคลุมถึง

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการ
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อกระบวนการพัฒนา

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2531: 48) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การที่บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการใดกิจการหนึ่ง โดยมากเป็นกิจการของหมู่คณะที่บุคคลมีส่วนได้เสียอยู่ด้วย การทำงานเป็นคณะทำให้เกิดความรู้สึกว่า ตนเองมีส่วนร่วมในงานของสมาชิกและผู้ร่วมงานแต่ละคนมีความสำคัญยิ่ง การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการพัฒนาสังคมให้

วเรวรรณ เกื่อนนาดี (2544: 17) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการทำงานที่บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง การดำเนินงานขององค์กรทุกขั้นตอน ความเข้าใจ เต็มใจ และสบายใจ เพื่อให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กลุ่มต้องการ และทำให้บุคลากรเหล่านั้นเกิดความรู้สึก ร่วมรู้ ร่วมรับผิดชอบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหา โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจ และปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการ

ใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผล และรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงประชาชน ชุมชน และเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่

ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน

ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

ประเวศ วะสี (2535: 11 – 19) อธิบายว่า ชุมชน หมายถึง ถิ่นฐานที่อยู่ของกลุ่มคนถิ่นฐานนี้มีพื้นที่อ้างอิงได้ และกลุ่มคนนี้มีการอยู่อาศัยร่วมกัน มีการทำกิจกรรม เรียนรู้ ติดต่อสื่อสารร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาประจำถิ่น มีจิตวิญญาณและความผูกพันอยู่กับพื้นที่แห่งนั้น อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน

ความเป็นชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกัน หรือความเชื่อถือร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกัน มีเรื่องจิตใจเข้ามาด้วย มีความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ ร่วมกันในการกระทำในการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างจะเรื่องใดก็แล้วแต่ และมีการจัดสรรความหมายของ “ความเป็นชุมชน” นั้นมากกว่า “การรู้สึกสังกัด” ในท้องถิ่นเดียวกัน เพราะยังเป็นเรื่องของเรามีปฏิสัมพันธ์ สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันและกัน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ และ/หรือ ผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา มีสิทธิในการกำหนดทิศทางของการพัฒนา ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนได้มีโอกาสรวมกลุ่ม เพื่อกำหนดทิศทางของกิจกรรมการพัฒนา การแก้ไขปัญหา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ด้วยความร่วมมือ ร่วมใจ และการประสานความรับผิดชอบ ส่งผลให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ และลดผลกระทบจากการพัฒนา

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 368, 1159) ได้อธิบายสังคมกับชุมชนว่า สังคม (Society) คือ คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน ส่วนคำว่า “ชุมชน” (Community) พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาได้ให้ความหมายไว้ 3 แนว ดังนี้คือ

1. กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกับลักษณะสังคมแต่มีขนาดเล็กกว่าและมีความสนใจร่วมที่ประสานกันในวงแคบ
2. เขตพื้นที่ ระดับความคุ้นเคย การติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน ชุมชนมีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตนเองที่จำกัดมากกว่าสังคมแต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสังสรรค์ใกล้ชิดกว่าและมี

ความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิด เดิมของชาติหรือศาสนา

3. ความรู้สึกและทัศนคติทั้งมวลที่ผูกพันปัจเจกบุคคลให้รวมเข้าเป็นกลุ่มจากความหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ Poplin (1972: 3) ที่กล่าวว่า “ชุมชน” เป็นคำที่ใช้เกี่ยวกับการรวมตัวกันของหน่วยสังคมและการอยู่อาศัยที่ขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มโดยใช้คำเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น ละแวก บ้าน หมู่บ้าน เมือง นคร และมหานคร เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของสังคมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการพัฒนาชนบท แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมเป็นสิทธิ (Right) เป็นเอกสิทธิ์ (Privilege) ทั้งสิทธิและเอกสิทธิ์ ต้องได้รับการเคารพ และให้เกียรติไม่ถูกบังคับและครอบงำ มีความเป็นประชาธิปไตย เป็นการทำงานเป็นกลุ่ม เกิดผลของพฤติกรรมรวมกลุ่มแสดงพฤติกรรมในเรื่องผลประโยชน์ของกลุ่ม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ประชนต้องสามารถเรียนรู้ได้ ถูกสอนได้ ถูกแนะนำได้ ไม่ทำเพื่อประโยชน์ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนของตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมที่เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการไว้ใจให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิธีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

แนวคิดและทฤษฎีของการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงานสภาพัฒนาการวิจัย และทบวงมหาวิทยาลัย (2546, หน้า 114) ได้ระบุว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนด นโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนใน การควบคุมประเมินผลโครงการต่างๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือ ชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับ ผลประโยชน์จากการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชน มีบทบาทหลัก โดยการกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคต ของตนเอง

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมี 5 ทฤษฎี ซึ่ง อคิน รพีพัฒน์ (อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 7-9) ได้สรุปไว้ดังนี้

1) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion)

มาสโลว์ (Maslow อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์, 2527, หน้า 7-8) กล่าวว่า การเกลี้ยกล่อมหมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการ เกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม

โดยเฉพาะในเรื่อง ความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่าลำดับขั้นความต้องการ (hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจาก น้อยไปมาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1.1) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (survival needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

1.2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

1.3) ความต้องการทางด้านสังคม (social needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.4) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (self-esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการ

ด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถ และความสำคัญของบุคคล

1.5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (self-actualization needs) เป็นความต้องการในระบบสูงสุดที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด ของตนเอง เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการ พิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

2) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale)

คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูง ตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทาง จิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่างๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้าง ทศณคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาวัดเอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะ เกิดสำนึกในความรับผิดชอบอันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 8)

3) ทฤษฎีสร้างความรู้รักชาตินิยม (Nationalism)

ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้รักชาตินิยมให้เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือ เน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดี ผูกพันต่อท้องถิ่น (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 8)

4) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership)

การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการร่วมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (negative leader) ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นการสร้างผู้นำที่ดี ย่อมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆ ด้วยดีนั่นเอง (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 8)

5) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method)

การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ยากเพราะใช้กฎหมาย ระเบียบแบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่สุดในเรื่องการใช้บริหารเพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรักแต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหาร เป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์ (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 8-9)

อำนาจ อนันตชัย (2527 : 119–184: อ้างถึงใน สุพัตรา คงช้า, 2545, 30-32) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วม คือ ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญคนในชาติ ไว้ว่า คนเรามีความต้องการทั้งกายและใจ ถ้ามีขวัญดีผลกำไรก็จะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาัดเอาเปรียบ ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะเกิดมีความสำนึกในการรับผิดชอบอันจะเกิดผลดีต่อหน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคลและขวัญของกลุ่ม

ออกสเลน (ประไพ พรหมเจริญ. 2543: 16; อ้างอิงจาก Olsen. 1982. Designing a Citizen Involvement Program. P.5) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีประชาธิปไตยนี้ ต้องการให้ประชาชนทุกคนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองที่มีผลต่อพวกเขา ความเชื่อเบื้องต้นของทฤษฎีนี้ก็คือประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกันทั้งในด้านการแสดงออก ความคิดเห็นในเรื่องของรัฐ และการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นในที่สุด ประชาชนทุกคนควรที่จะมีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจในเรื่องสาธารณะอย่างเท่าเทียมกัน และควรที่จะมีการใช้อิทธิพลต่อการตัดสินใจนั้นอย่างเท่าเทียมกันในระบบการเมืองการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองนั้นประชาชนแต่ละคนจะต้องได้รับโอกาสที่จะได้รับข้อมูล และความสามารถที่จำเป็นที่จะแสดงบทบาทของประชาชน ถ้าปราศจากโอกาสอันนี้แล้ว ประชาชนก็จะเพิกเฉยในเรื่องบของรัฐและระบบทางการเมือง ซึ่งทำให้พวกเขาไม่สนใจในเรื่องของรัฐ และไม่สามารถที่จะมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพทางการเมือง

ในช่วงแรกนักทฤษฎีทางประชาธิปไตยได้ตระหนักถึงว่า ถ้าแต่ละคนได้เรียนรู้ การมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในกิจกรรมของรัฐ และได้รับการจูงใจให้แสดงแล้ว พวกเขาต้องได้รับโอกาสที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากแนวความคิดที่สำคัญนี้เป็นความเชื่อที่สำคัญของความคิดร่วมสมัยของการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยว่า การทำงานในระบบ

ประชาธิปไตยระดับการเมืองในประเทศ ซึ่งคุณภาพของประชาชนสามารถที่จะได้รับพัฒนาโดยผ่านกระบวนการทั้งหลาย และได้รับการกระตุ้นด้วย ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน โบสถ์ โครงการอาสาสมัคร ที่ทำงาน และชุมชนท้องถิ่น โครงการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ องค์ประกอบที่สำคัญของระบบการเมืองในระบบประชาธิปไตย เพราะวาระแบบนี้ได้ให้โอกาสแก่ประชาชนทุกคนที่จะมีความคุ้นเคยและมีประสบการณ์ในกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐบาล (ประไพ พรหมเจริญ. 2543: 16)

ฮอลเสน (ประไพ พรหมเจริญ. 2543: 18; อ้างอิงจาก Olsen. 1987. Designing a Citizen Involvement Program. P.7) ทฤษฎีนี้มีสมมติฐานเบื้องต้นอยู่ที่ความเชื่อที่มนุษย์แต่ละคนต่างมีความต้องการอะไรต่ออะไรหลายอย่างในชีวิต หากลำพังตนเองอาจไม่สามารถสนองความต้องการของตนได้มากนัก จึงต้องอาศัยบุคคลอื่นมาช่วยสนอง ความต้องการเหล่านั้นด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงจำต้องสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมขึ้น โดยทุกคนต่างแสวงหาผลตอบแทนที่พวกเขาพอใจ ทั้งที่รู้ตัวและโดยไม่รู้ตัวจากความสัมพันธ์นั้นๆ การที่บุคคลยังคงดำรงรักษาความสัมพันธ์หนึ่ง ๆ ไว้ต่อไปก็เพราะทั้งสองฝ่ายต่างได้รับผลตอบแทนที่แต่ละฝ่ายพอใจ การเข้าสู่ห่วงของความสัมพันธ์ทางสังคม จึงเป็นการสร้างห่วงแห่งพันธะสำหรับการตอบสนองความต้องการแก่กันและกัน ดังนั้น กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interaction Process) ทั่วๆ ไปแท้จริง ก็คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนนั่นเอง ในกระบวนการนี้บุคคลย่อมต้องมีสิ่งสูญเสียไปเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนขึ้น เปรียบเสมือนเป็นการลงทุนซึ่งการตัดสินใจกระทำ การอย่างหนึ่งอย่างใดนั้น บุคคลมักจะคำนวณระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนของการกระทำนั้นๆ แล้วว่า ผลตอบแทนนั้นเป็นที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นผลตอบแทนที่มากที่สุด (Optimum) แต่เป็นผลตอบแทน ที่ตนพึงพอใจ (Satisfaction) แล้ว

ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับประชาชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเพื่อที่จะได้รับผลประโยชน์ กิจกรรมพวกนี้ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายหลายชนิด รวมทั้งเวลาและการเสียสละที่จะทำกิจกรรมอย่างอื่นด้วย ในที่สุดบุคคลแต่ละคนก็ปฏิบัติต่อการติดต่อทางสังคมเช่นเดียวกับการแลกเปลี่ยนถ้ากิจกรรมทางสังคมนี้ไม่ได้รับการพิจารณาว่าได้รับประโยชน์ บุคคลแต่ละคนก็จะไม่มีทีท่าจะยุ่งเกี่ยวกับมัน ถ้ามิได้ถูกบังคับหรือถูกกระตุ้นโดยความซื่อสัตย์หรือความไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งได้แย้งว่า การแลกเปลี่ยนทางสังคมจะเป็นการแลกเปลี่ยนประโยชน์ไม่มีการระบุค่าของสื่อที่แลกเปลี่ยนอย่างชัดเจนตายตัว แต่มีพันธะตอบแทนในรูปของพันธะผูกพันทางสังคม (Social Obligation) ซึ่งมีลักษณะไม่กำหนดค่าและเงื่อนไขอย่างตายตัว (Unspecified Obligation) แต่การแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ (Economic Exchange) จะมีการระบุค่าของประโยชน์ที่

แลกเปลี่ยนอย่างชัดเจนเพื่อตอบแทนพันธะตอบแทน จึงอยู่ในรูปของพันธะผูกพันทางสัญญา (Contractual Obligation) (ประไพ พรหมเจริญ. 2543: 19 ; อ้างอิงจาก Olsen. 1987. Designing a Citizen Involvement Program. P.8) ถึงแม้ว่าการแลกเปลี่ยนทางสังคมจะเป็นผลตอบแทน การแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจโดยตรง แต่ส่วนใหญ่ไม่ใช่ในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์อาจไม่เพียงตรงแน่นอนในระยะเวลานานสั้น การแลกเปลี่ยนทางสังคมอาจจะไม่สมดุล มีผลให้บุคคลที่ให้ประโยชน์หรือคืนประโยชน์ที่สำคัญให้อีกฝ่ายหนึ่งได้มากกว่า จะสามารถอ้างสถานะที่เหนือกว่าอีกฝ่ายได้ความเหนือกว่านี้ย่อมหมายถึงอำนาจที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งยินยอมกระทำตามความประสงค์ของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งหากบุคคลที่ยอมอยู่ใต้อำนาจได้รับประโยชน์อันพึงพอใจแล้ว จึงนับว่าเป็นการแลกเปลี่ยนอย่างไม่สมดุลที่บุคคลเห็นดีด้วย

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

การทำงานแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับบุคคล และองค์กรหลายประเภทตามลักษณะงาน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้ร่วมงานทุกฝ่ายต้องมีอุดมการณ์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และมีผลประโยชน์ร่วมกัน (ศิริภรณ์ ภิญญูโต. 2549 : 36)

การมีส่วนร่วมประกอบด้วย (เดโช แสนภักดี. 2546 : 30 - 31)

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้ สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงานและร่วมกันค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่ต้องใช้

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม

การมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และช่วงดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการลงมือทำเอง ได้แก่ การสนับสนุนทรัพยากรการร่วมบริหาร ร่วมลงแรง และร่วมใจการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ทั้งประโยชน์ทางใจและทางวัตถุ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ การตรวจสอบควบคุมการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด (เดโช แสนภักดี. 2546 : 32 - 33)

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

มีผู้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้

สุนันทา อำไพเจนเจริญ (2547 : 11) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 9 รูปแบบ

ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริจาค
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง
9. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 24) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. จำแนกตามกระบวนการบริหาร
  - 1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน
  - 1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
  - 1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดองค์การ
  - 1.4 การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร
  - 1.5 การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิพล
  - 1.6 การมีส่วนร่วมในการประสานงาน
  - 1.7 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
2. จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม
  - 2.1 การมีส่วนร่วมประชุม
  - 2.2 การมีส่วนร่วมในการออกเงิน
  - 2.3 การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
  - 2.4 การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
  - 2.5 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
  - 2.6 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน

3. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม

3.1 ระดับของการมีส่วนร่วมเทียม

3.2 ระดับของการมีส่วนร่วมบางส่วน

3.3 ระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

4. จำแนกตามวิธีการมีส่วนร่วม

4.1 การมีส่วนร่วมโดยตรง

4.2 การมีส่วนร่วมโดยอ้อม

ชูชาติ พวงสมจิตต์ (2540 : 22 - 23) มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นบันไดการมีส่วนร่วม (Participation Ladder) 8 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 และ 2 รวมเรียกว่า เป็นขั้นที่มีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม หมายถึง ประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

ขั้นที่ 3, 4 และ 5 รวมเรียกว่า เป็นการมีส่วนร่วมระดับพิธีการ หรือการมีส่วนร่วมบางส่วน หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้ในบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น เพราะ บางส่วนผู้ที่อำนาจเต็มสงวนเอาไว้แต่ก็นับว่ายังดีกว่าขั้นที่ 1 และ 2

ขั้นที่ 6, 7 และ 8 รวมเรียกว่า การมีส่วนร่วมระดับอำนาจของประชาชน เป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก โดยพัฒนาจากขั้นที่ 6, 7 จนถึงขั้นที่ 8 ขึ้นควบคุมโดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชนโดยผ่านตัวแทน หรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั่นเอง

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

โกวิท พวงงาม (2545, หน้า 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันใน โอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

นอกจากนี้สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545, หน้า 116) ยังได้ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจน กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความ ต้องการ
2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้
3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ
5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

ระดับการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 17) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร

3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ โดยเฉพาะในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็น 3 กรณีแล้วแต่กิจกรรมของตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี

3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ

3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ

3.3 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ

4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด

5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่นๆ

นอกจากนี้ยังได้มีการแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมเป็นระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวทางพัฒนาชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยได้ แบ่งไว้ดังนี้

1. ร่วมค้นหาปัญหาของตนให้เห็นว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหารากเหง้าของปัญหา

2. ร่วมค้นหาสิ่งที่จำเป็นของตนในปัจจุบันคืออะไร

2.1 ร่วมคิดช่วยตนเองในการจัดลำดับปัญหา เพื่อจะแก้ไขสิ่งใดก่อนหลัง

2.2 วางแผนแก้ไขปัญหานั้นๆ

2.3 ร่วมระดมความคิด ถึงทางเลือกต่างๆ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหานั้นๆ

2.4 ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้

2.5 ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นๆ

2.6 ร่วมติดตามการดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงาน

2.7 ร่วมรับผลประโยชน์/หรือร่วมเสียผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมี ดังนี้ (ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร, 2532, หน้า 362)

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดยยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

2. หลักการจัดความขัดแย้ง ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และความคิดจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว

3. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความซื่อสัตย์ ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ ร่วมสนับสนุน นโยบาย และเป้าหมายการดำเนินงาน และอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน

4. การให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษาอบรมโดยให้ ประชาชน มีโอกาสทดลองคิด ปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่า ของงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

5. หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนา ได้

6. หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการทำงาน และทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ

อนึ่ง สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545, หน้า 118) ได้ กล่าวถึงยุทธศาสตร์ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการ คือ

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกัน ในประเด็นต่าง ๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กร ต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายทอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุง กระบวนการ ทำงานที่เหมาะสม

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความสามารถที่ช่วยให้ สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุน ข้อมูล ข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์การร่วมกัน

องค์การอนามัยโลก (ธวัช สิริทิกโยธิน. 2543 : 30; อ้างอิงจาก WHO. 1978. Report of the International Conference. P.11) ได้เสนอปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมได้ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจ หมายถึง การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้นจะมีเหตุผลที่สำคัญ คือ

ประการแรก มองเห็นว่าตนจะได้ผลตอบแทนในสิ่งที่ทำไป

ประการที่สอง การได้รับการบอกกล่าวหรือได้รับการชักชวนจากบุคคลอื่นให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ

2. ปัจจัยโครงสร้างของโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วม หมายถึง การมองเห็นช่องทางในการมีส่วนร่วมและมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับหลังการมีส่วนร่วม ดังนั้น พื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางการมีส่วนร่วม จึงควรมีลักษณะดังนี้ คือ

ประการแรก เปิดโอกาสให้ทุกๆ คนในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

ประการที่สอง มีการกำหนดเวลาที่ชัดเจนแน่นอนเพื่อผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขตามสภาพเป็นจริงของตนเองได้

ประการที่สาม มีการกำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยด้านอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชน สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และผลประโยชน์ของกิจกรรมได้

การที่จะให้มนุษย์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้นจะต้องมีปัจจัยดังกล่าวข้างต้นประกอบด้วย เป็นแนวทางในการกระตุ้นเพื่อให้กิจกรรมนั้น ๆ ดำเนินไปด้วยดี

สุเมธ ทรายแก้ว (2536 : 16) ได้เสนอถึงบริบทของการมีส่วนร่วมว่า ในการพิจารณาการมีส่วนร่วมจะคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความซับซ้อนอย่างมาก ได้แก่

1. ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ
2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ
3. ปัจจัยทางการเมือง
4. ปัจจัยทางสังคม
5. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม
6. ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพทางครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา เป็นต้น
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาในท้องถิ่นและระยะเวลาที่มีอยู่ในโครงการ
8. พื้นดินถือครองและสถานภาพการทำงาน

จากแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการที่ครอบครัวหรือประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาใด ๆ มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527: 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมว่า ได้แก่ ปัจจัยต่อไปนี้

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การพัฒนาโรงเรียน การบำเพ็ญประโยชน์ การลงแขก เป็นต้น
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งๆ ที่ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยก็ช่วยแรง เป็นต้น
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมตามความคิดของ เจียบ ไทยยั้ง (สำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา. 2545: 113 ; อ้างอิงจาก เจียบ ไทยยั้ง. 2529. ประสบการณ์การเรียนรู้จากชาวบ้าน. หน้า 23)

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ย่อมก่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และสร้างความเจริญให้กับชุมชนหรือหมู่บ้านของตนผ่านกิจกรรม กระบวนการทำงานตามโครงการ

2. การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ และกำหนดชะตากรรมของท้องถิ่นของตน
3. เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นได้ถูกต้องตรงประเด็น
4. เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ เนื่องจากการสร้างข้อตกลงที่เกิดจากการยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม
5. เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล เพราะในกระบวนการมีส่วนร่วมย่อมจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเสมือนเวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างมาก
6. เป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่นและความรับผิดชอบต่อสังคม ให้เกิดขึ้นในพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น
7. ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้าน และจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการดูแลบำรุงรักษา

แนวความคิดและหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ หลายรูปแบบ หลายวิธีการแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ทำให้นิยามและความหมายของการมีส่วนร่วมต่างกันไปบ้าง โดยมีผู้ให้ความหมายที่หลากหลาย และมีความแตกต่างกันไปตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เช่น (อ้างถึงในวรางคณา วัฒนโย, 2540)

เออร์วิน กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

แฟรงก์ ลีค (Frankly Lisk, 1985) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมในมุมมองที่กว้างว่าเป็น การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชน ในการดำเนินการตัดสินใจในทุกระดับและทุกรูปแบบ ของกิจกรรมต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง และโดยเฉพาะในบริบทของกระบวนการวางแผนที่มีการกำหนดรูปแบบแนวคิดการมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการเข้าร่วมของมวลชนอย่าง

กว้างขวางในการเลือกการบริหารและการประเมินผลของแผนงาน และโครงการต่างๆ ที่จะนำมา ซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญองค์การสหประชาชาติ (1981) กล่าวว่า การนิยามความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนควรจะมีลักษณะจำกัดเฉพาะในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองหนึ่ง ๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตามก็ดีกลุ่มผู้เชียวชาญดังกล่าวได้ขยายความมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบคลุม ประเด็นดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของ ชุมชน และของสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2) การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตย ในกรณี ต่อไปนี้

- เอื้อให้เกิดความพยายามพัฒนา
- การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน
- การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบาย การวางแผน และการดำเนินโครงการ

พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจไม่ว่าระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และ ระดับชาติ จะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุน ลงแรงกับประโยชน์ที่ดิน

4) ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพ เศรษฐกิจของประเทศ นโยบายและโครงสร้างการบริหารรวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจ สังคมของ ประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการ ประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

จากนิยามที่กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมคือ กระบวนการแลกเปลี่ยน ข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่มแรก จนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยน โครงการร่วมกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

หลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากนิยามต่างๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถพิจารณาได้ว่า หลักการการมี ส่วนร่วมของประชาชนมีดังนี้

- 1) ลดความขัดแย้งและสร้างความตกลงร่วมกัน
- 2) ลดความเสียหายและชี้ประเด็นปัญหาต่าง ๆ
- 3) มีการกระจายข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ
- 4) มีการแสดงความคิดเห็นอันอาจจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหามิใช่ปัญหาในโครงการ
- 5) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ผลกระทบต่าง ๆ

ระดับและองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Arnstein (1995: 358-373) แบ่งลำดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ลำดับขั้น คือ

ขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของการจัดการให้มีส่วนร่วมเป็นเพียงการให้ความรู้แก่ประชาชนเท่านั้น

ขั้นกลาง กลุ่มคนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ข้อมูลและคำปรึกษา แต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

ขั้นสุดท้าย เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการรายละเอียดตามภาพ 1

ระดับของการมีส่วนร่วมจึงอาจเริ่มจากระดับล่างสุด คือการให้ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ ซึ่งกล่าวได้ว่าประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย ขั้นต่อมาคือการมีส่วนร่วมโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด และการให้คำปรึกษา ขั้นต่อจากนั้นคือการที่รัฐและประชาชนร่วมมือกัน เปรียบเสมือนเป็นหุ้นส่วนกัน และในระดับสูงสุดซึ่งเป็นที่ใฝ่ฝันที่สุดคือ การกระจายอำนาจอย่าง ยิ่ง การไม่ควบคุมประชาชนซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับระดับและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่ตกลงกันในสังคม โดยมีองค์ประกอบหลัก ๆ ที่สำคัญ คือ

- 1) ประชาชนที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมหรือโครงการ
- 2) ข่าวสารข้อมูลโครงการ
- 3) การสื่อสารและเผยแพร่
- 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
- 5) งบประมาณในการดำเนินการ

8	ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจ (Citizen Control)	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
7	ตัวแทนเข้าร่วมตัดสินใจ (Delegated Power)	
6	เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษา/เจรจาต่อรอง (Partnership)	
5	ร่วมแสดงความคิดเห็น (Placation)	มีส่วนร่วมบางส่วน
4	ร่วมให้คำปรึกษา (Consultation)	
3	ร่วมรู้ข้อมูล (Informing)	
2	เข้าร่วมแต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจแต่เป็นการลดแรงกดดัน (Therapy)	ไม่มีส่วนร่วม
1	รัฐเข้าควบคุมแรงกดดัน(Manipulation)	

ภาพ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่มา : สถาบันสันติศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น (2541)

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

ขั้นตอนในการพัฒนาตามความเห็นของ ม.ร.ว.อภินันท์ รพีพัฒน์ (อ้างในวรารัตนา วังโย : 2540) ประชาชนอาจเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นตอนการค้นหาคำปรึกษา กำหนดสาเหตุของปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหา
- 2) ขั้นตอนการตัดสินใจ และวางแผนแก้ไขปัญห
- 3) ขั้นตอนการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
- 4) ขั้นตอนประเมินผลงานของกิจกรรมการพัฒนาเพื่อค้นคว้าหาข้อดีและข้อบกพร่อง ซึ่งจะได้นำมาปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานต่อไป

Lowdemilk และ Loitos (1980) ได้เสนอขั้นตอนของยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมไว้ 7 ขั้นตอน คือ

- 1) การสำรวจขั้นต้น (Preliminary Reconnaissance)
- 2) การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (Priority Problem Identification Studies)
- 3) การแสวงหาแนวทางแก้ไข (Search for Solution)
- 4) การกำหนดทางแก้ปัญห (Assessment of Solution)
- 5) การปฏิบัติตามโครงการ (Project Implementation)
- 6) การประเมินผลโครงการ (Formal Project Evolution)

7) การพิจารณาทบทวนโครงการ หรือดำเนินงานโครงการให้บรรลุผล (Project Reconsideration of Completion) (ชัยยะ วิหคเหิร, อ้างถึงใน วรางคณา วัฒนโย : 2540)

ขอบเขตการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทุกคนได้กล่าวถึงในขั้นต้นมีความคล้ายคลึงกัน และมีการแบ่งขั้นตอนกิจกรรมลักษณะการบริหารที่คล้ายกันคือ มีการกำหนดปัญหา เลือกแนวทางการปฏิบัติ ดำเนินการและประเมินผล ประชาชนอาจเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือเข้าร่วมในทุกขั้นตอนก็ได้

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้เป็น

- 1) การร่วมในการวางแผน (Participation in Planning) คือ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดแนวทางดำเนินการ ติดตามประเมิน และตัดสินใจ
- 2) การร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรและการประสานความร่วมมือ
- 3) การร่วมในการใช้ประโยชน์ (Participation in Utilization) คือ การนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม
- 4) การร่วมในการได้รับประโยชน์ (Participation in Benefit Sharing) คือ การแจกจ่ายผลประโยชน์การพัฒนายอย่างยุติธรรม
- 5) การร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) เพื่อประชาชนในชุมชนจะได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อร่วมกันดำเนินการหาทางแก้ไขต่อไป

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไปสามารถสรุปได้ 5 รูปแบบ คือ

- 1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินกิจกรรม
- 2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) การปรึกษาหารือ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการกิจกรรมกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง และได้รับผลกระทบ เพื่อที่จะรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมหรือประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การปรึกษาหารือยังเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการกระจายข้อมูล

ข่าวสารไปยังประชาชนทั่วไป และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในกิจกรรมมากขึ้น และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมและผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำกิจกรรมได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำ ความเข้าใจและค้นหาเหตุผลที่จะดำเนินกิจกรรมในพื้นที่นั้นหรือไม่ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่พบเห็นกันบ่อยได้แก่

3.1) การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมลักษณะนี้จะต้องจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรม โดยเจ้าของกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมเพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะกิจกรรมและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และตอบข้อซักถาม การประชุมในลักษณะนี้อาจจะจัดในระดับที่กว้างขึ้นได้เพื่อรวมหลาย ๆ ชุมชนในคราวเดียวกัน ในกรณีที่มีหลายชุมชนได้รับผลกระทบ

3.2) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับกิจกรรมที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการจำเป็นต้องมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายซักถาม และให้ความเห็นต่อกิจกรรม การประชุมอาจจะจัดในที่สาธารณะทั่วไป ผลการประชุมจะต้องนำเสนอต่อสาธารณะและผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้นเป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของกิจกรรมและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากกิจกรรม การประชุมและคณะกรรมการจัดการประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน ซึ่งอาจมาจากการร่วมกันกำหนดขึ้น ทั้งนี้รูปแบบการประชุมไม่ควรจะเป็นทางการมากนัก และไม่เกี่ยวข้องกับนัยของกฎหมายที่ต้องมีการชี้ขาดเหมือนการตัดสินใจในทางกฎหมาย การจัดประชุมจึงอาจจัดในหลายวันและไม่จำเป็นต้องจัดเพียงครั้งเดียวหรือสถานที่เดียวตลอดไป

4) การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งในทางปฏิบัติที่จะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ อาจดำเนินการให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเลือกตัวแทนของตนเข้าไปนั่งในคณะกรรมการใดคณะหนึ่งที่มีอำนาจตัดสินใจ รวมทั้งรับเลือกในฐานะที่เป็นตัวแทนขององค์กรที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทชี้นำ

การตัดสินใจได้เพียงได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการพิเศษนั้นๆ ว่าจะมีการวาง
น้ำหนักของประชาชนไว้เพียงใด

การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ความหมายของสถานที่เกิดเหตุ

มีผู้ให้ความหมายของสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

สถานที่เกิดเหตุ หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น และสามารถหาพยานวัตถุได้
ด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสามารถอ่านสภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ว่า ใครควรจะเป็น
ผู้กระทำผิด ทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด เมื่อเวลาอะไร และประสงค์อะไร

อาชญากรรมมักจะทิ้งร่องรอยในสถานที่เกิดเหตุเสมอ ดังนั้น ถ้าทำการตรวจสอบสถานที่เกิด
เหตุอย่างมีขั้นตอนตามหลักวิชาแล้ว จะทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากพยานวัตถุต่างๆ ในสถานที่
เกิดเหตุรวมถึงจากตัวผู้เสียหายและตัวคนร้ายได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการ
คลี่คลายคดีนั้น ๆ

สถานที่เกิดเหตุ คือ หัวใจของการสืบสวนและสอบสวน คนร้ายย่อมทิ้งร่องรอยหลักฐานไว้
ในสถานที่เกิดเหตุเสมอ ขึ้นอยู่กับความสามารถและไหวพริบปฏิภาณของผู้ตรวจที่เกิดเหตุ และ
เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บวัตถุพยาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สถานที่เกิดเหตุ หมายถึง สถานที่ซึ่งมีเหตุการณ์ไม่
ปกติที่เกี่ยวข้องกับทางคดีที่เกิดขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการสืบสวน โดยนำเอาวัตถุ
พยานที่เก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุไปตรวจวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงมูลเหตุแห่งคดี

ความหมายการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

มีผู้ให้ความหมายของการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

สฤณี สืบพงษ์ศิริ (2546: 33) กล่าวว่า การรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การรักษาให้
สถานที่เกิดเหตุอยู่ในสภาพเดียวกับที่พบครั้งแรกไว้ระยะหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็ป้องกันไม่ให้
เอกสารหรือหลักฐานสูญหาย

การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมเป็นจุดประสงค์หลักของการรักษาสถานที่เกิด
เหตุ เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน
หรือเจ้าหน้าที่วิทยาการแพทย์ เป็นต้น จะต้องระลึกเสมอว่า การรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุให้
คงเดิม จะมีผลต่อการคลี่คลายคดี

ผู้วิจัยให้ความหมายของการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุในงานวิจัยครั้งนี้ว่า เป็นการคงสภาพสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดียวกันกับขณะการเกิดเหตุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานสามารถพิสูจน์หลักฐานได้ ซึ่งมีผลต่อการคลี่คลายคดี

ในเรื่องของสถานที่เกิดเหตุ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุในแง่องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

1) **การแจ้งการเกิดเหตุ** เมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นผู้เสียหายจะต้องแจ้งเหตุเกี่ยวกับคดีให้ตำรวจทราบโดยเร็ว และต้องไม่เข้าไปสัมผัสหรือแตะต้องวัตถุพยานซึ่งจะทำให้วัตถุพยานเสียหาย

2) การป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ

2.1) ความหมายของการป้องกันระงับ และรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดียวกับที่พบครั้งแรก และขณะเดียวกันต้องป้องกันระงับไม่ให้พยานหลักฐานสูญหายหรือเสื่อมคุณค่า

2.2) ความสำคัญของการป้องกันระงับ และรักษาสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุถือเป็นหัวใจของการสืบสวนสอบสวน เนื่องจากคนร้ายมักทิ้งร่องรอยและพยานหลักฐานไว้ในสถานที่เกิดเหตุเสมอ ซึ่งจะทำให้ผู้ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ สามารถอ่านสภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ว่าใครควรเป็นผู้กระทำความผิด ทำอย่างไร วิธีใด เวลาใด และประสงค์ต่ออะไร ดังนั้น การป้องกันระงับ และรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสืบสวนสอบสวนในการหาผู้กระทำความผิดมาดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม

3) การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การรักษาให้สภาพที่เกิดเหตุอยู่ในสภาวะเดียวกับที่พบครั้งแรกไว้ระยะหนึ่ง ในขณะเดียวกันป้องกันไม่ให้เอกสารหรือหลักฐานสูญหาย

การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้น จุดประสงค์หลักคือ การรักษาข้อมูลที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รู้ดไปยังสถานที่เกิดเหตุพึงระลึกไว้เสมอว่า การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้น จะมีผลอย่างยิ่งต่อการคลี่คลายคดี จึงต้องทำการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมไว้ให้ดีที่สุด

วิธีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

สันติ สุขวิจน์ (อ้างใน สถษดี สืบพงษ์ศิริ, 2546 : 35 - 36) ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุในทางทฤษฎีจะต้องเป็นไปตามขั้น แต่ในการปฏิบัติจริงมักจะมีการข้ามขั้นตอนหรือปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ควบคู่กันไป ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุจะต้องปฏิบัติไปพร้อมเมื่อเจ้าหน้าที่ชุดแรกไปถึง ส่วนการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุนั้นก็สอดคล้องกับขนาดพื้นที่และขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นบริเวณสถานที่เกิดเหตุด้วย โดยหลักการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุนี้มีดังนี้

1. กรณีสถานที่เกิดเหตุอยู่ในตัวอาคาร

ให้กั้นพื้นที่สถานที่เกิดเหตุ โดยการปิดล็อกประตูทางเข้าทุกบาน หรืออาจใช้เชือกเฟอร์นิเจอร์เป็นตัวกั้นพื้นที่ตรงบริเวณที่เกิดเหตุในบ้าน แต่อย่างไรก็ตามการกั้นพื้นที่นี้จะรวมถึงบริเวณทางเข้าออก บริเวณต่าง ๆ ที่คนร้ายผ่าน และทุก ๆ จุดที่คนร้ายเข้าไปประกอบกิจ เช่น รื่นคันทรัพย์สิน เปิดตู้เย็นดื่มน้ำ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ดังกล่าวทั้งหมดจึงควรใช้วิธีปิดล็อกประตูเข้าออก และมีเจ้าหน้าที่เฝ้าอยู่ด้วย

2. กรณีสถานที่เกิดเหตุอยู่นอกอาคาร

ให้กั้นพื้นที่สถานที่เกิดเหตุ เช่น บนทางเท้า บนถนน บนสนามหญ้า โดยใช้เชือกหรือแผงเหล็กจากรถล้อมบริเวณที่เกิดเหตุไว้ ควรกั้นพื้นที่ให้มีขนาดกว้างกว่าบริเวณที่เกิดเหตุจริง เพราะพยานวัตถุอาจตกอยู่ห่างจากจุดเกิดเหตุมาก เช่น ลูกกระสุนปืน เศษชิ้นส่วนระเบิดหรือเศษชิ้นส่วนรถยนต์ที่ชนกัน เป็นต้น หลังจากใช้เชือกกั้นแล้ว ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาการหรือเดินตรวจตราไปมารอบนอกพื้นที่เพื่อป้องกันไม่ให้นักคนอื่นเข้าไป

3. การห้ามบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่มีหน้าที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ

การอนุญาตให้เข้าสถานที่เกิดเหตุได้นั้น ควรจำกัดเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยตรงเท่านั้น และควรให้มีจำนวนให้น้อยที่สุด ก่อนการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ผู้ตรวจจะมีวิธีการป้องกันการทำลายร่องรอยหลักฐานไว้ล่วงหน้า เช่น การสวมถุงมือหรือถอดรองเท้าออก สวมถุงพลาสติกแทน เป็นต้น ดังนั้น เจ้าหน้าที่รักษาสถานที่เกิดเหตุจึงควรตระหนักไว้เสมอว่าบุคคลที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุสามารถเพิ่มหรือทำลายพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ และในบางครั้งพยานวัตถุที่ถูกทำลายนั้น อาจเป็นพยานหลักฐานหนึ่งเดียวที่จะนำไปสู่การคลี่คลายคดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเข้มงวดเป็นพิเศษ

4. กรณีพบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ

ถ้าผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัสให้รีบเคลื่อนย้ายนำส่งโรงพยาบาลเป็นลำดับแรก แต่ถ้าบาดเจ็บเล็กน้อย ให้บันทึกตำแหน่งของผู้ได้รับบาดเจ็บไว้ก่อน แล้วจึงนำส่งโรงพยาบาล

ภายหลังโดยเมื่อรพพยาบาลมาถึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่จะต้องให้คำแนะนำถึงวิธีและเส้นทาง การเข้าสถานที่เกิดเหตุ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายวัตถุพยานให้ได้มากที่สุด และขณะเดียวกันนั้น จะต้องบันทึกสิ่งที่เจ้าหน้าที่พยาบาลต้องเคลื่อนย้ายจับต้อง และบันทึกการเคลื่อนที่ของเจ้าหน้าที่ พยาบาลในสถานที่เกิดเหตุ

อนึ่งในการนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลนั้น ควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจไปด้วยทุกครั้ง เพราะ ระหว่างเดินทางคนเจ็บอาจให้การที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวนออกมา จะได้จดบันทึกไว้ นอกจากนี้ก็เพื่อตรวจหาพยานวัตถุในตัวผู้บาดเจ็บ และเพื่อให้คำแนะนำในการปฏิบัติของ เจ้าหน้าที่พยาบาล เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายพยานวัตถุจากร่างกายและเสื้อผ้าของผู้บาดเจ็บ

5. กรณีพบศพในสถานที่เกิดเหตุ

ให้รักษาสภาพเดิมของศพห้ามเคลื่อนย้าย หรือเปลี่ยนแปลงสภาพศพโดยเด็ดขาด จนกว่าจะได้มีการตรวจสภาพศพโดยละเอียดจากผู้ชำนาญ ยกเว้นบางกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้อง เคลื่อนย้ายศพ ให้มีการบันทึกรายละเอียดของลักษณะที่เกิดเหตุ และตำแหน่งของศพอย่างละเอียดซึ่งรวมถึงสภาพของเสื้อผ้า การแต่งกายด้วย แล้วสเก็ตภาพแสดงตำแหน่งและสภาพของ ศพลงในแผนที่ ถ้าเป็นไปได้ให้ทำการถ่ายภาพในทุกแง่มุมของศพ และก่อนเคลื่อนย้ายศพให้ใช้ ชอล์กวาดที่พื้น แสดงตำแหน่งและลักษณะท่าทางตามสภาพศพ

6. กรณีพบอาวุธอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

ไม่ควรจับต้องเคลื่อนย้ายจากตำแหน่งเดิมจนกว่าจะได้มีการตรวจสอบอย่างละเอียด จากผู้ชำนาญ แต่กรณีพิจารณาแล้วเห็นว่าวัตถุพยานอาจสูญหายหรือเสียหายถ้าทิ้งไว้จำเป็นต้อง เคลื่อนย้าย กรณีเช่นนี้ ให้ทำการบันทึกสภาพและตำแหน่งของพยานวัตถุดังกล่าวพร้อมทั้ง สเก็ตภาพแสดงตำแหน่งในแผนที่ให้เรียบร้อย ถ้าเป็นไปได้ทำการถ่ายภาพทุกแง่มุมของตำแหน่งที่ พบพยานวัตถุและก่อนเคลื่อนย้ายให้ใช้ชอล์กวาดแสดงตำแหน่งและลักษณะการวางของพยาน วัตถุนั้นๆ

ข้อควรระวังในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม

ข้อควรระวัง มีดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและสื่อมวลชนเข้าใจความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุ (ไม่ต้องบอกรายละเอียดวิธีการเก็บวัตถุพยาน) ให้ช่วยกันรักษาสถานที่เกิดเหตุและห้ามเข้า สถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาด ควรจะมีกฎหมายเข้าสถานที่เกิดเหตุเหมือนต่างประเทศ
2. กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรกไม่ว่าจะมีหน้าที่อะไร ที่ประสบเหตุให้เป็นผู้เริ่มต้น รักษาสถานที่เกิดเหตุ (โดยต้องฝึกอบรมแนะนำวิธีการรักษาสถานที่เกิดเหตุ)

3. กำหนดให้พนักงานสอบสวนหรือตำรวจระดับใดให้ชัดเจนเป็นหัวหน้าควบคุมสั่งการที่จะกำหนดให้ผู้ใดเข้าไปสถานที่เกิดเหตุได้บ้าง ในประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บหลักฐานเป็นชุดแรก เมื่อเก็บหลักฐานเสร็จจึงจะอนุญาตให้ชุดสืบสวน ชุดสอบสวน และผู้บังคับบัญชาเข้าไปได้

4. รีบแก้ไขบรรเทาเหตุภัยก่อน เช่น ในกรณีมีผู้บาดเจ็บจะต้องทำการปฐมพยาบาลและนำส่งโรงพยาบาล แต่ต้องพยายามหลีกเลี่ยงการทำลายร่องรอยวัตถุพยานที่มีอยู่เดิมและไม่สร้างร่องรอยพยานหลักฐานใหม่ลงในแผ่นรอยมือ รอยเท้า เส้นผมที่วางหล่น เป็นต้น และก่อนการขนย้ายต้องทำให้สภาพเหตุการณ์ชัดเจนที่สุด โดยการถ่ายรูปไว้ ใช้เชือกวงรอบ บันทึกรายละเอียด และสอบถามจากผู้ที่อยู่ในสถานที่นั้น การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บให้ระวังอันตรายตัวเองด้วย เช่น การติดเชือกเอดส์

5. เจ้าหน้าที่รักษาสถานที่เกิดเหตุต้องบันทึกเวลาที่ถึงสถานที่เกิดเหตุ และเวลาที่เริ่มการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม

6. กำหนดขอบเขตของการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม

ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเกี่ยวกับคนร้ายนั้น ไม่เฉพาะเพียงจุดเกิดเหตุเท่านั้น ยังอาจจะพบได้มากจากสถานที่ซึ่งห่างจากจุดเกิดเหตุไกลพอสมควร

ในการกำหนดขอบเขตการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้นต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

- สภาพภูมิศาสตร์ของสถานที่เกิดเหตุ
- ลักษณะของสถานที่เกิดเหตุ
- ช่องทางที่คนร้ายบุกรุกหรือหลบหนี
- สถานที่ซึ่งคนร้ายรอเวลาก่อนดำเนินการ

7. ติดป้ายเขตหวงห้าม

การกำหนดขอบเขตในการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้นให้ใช้ “เชือกสำหรับกั้นสถานที่เกิดเหตุ” หรือ “ป้ายเขตหวงห้าม” เพื่อให้สามารถสังเกตเห็นได้ทันทีว่าเป็นเขตหวงห้ามจะเข้าไปโดยพลการไม่ได้

หากมีผู้ใดพยายามจะเข้าไปบริเวณนั้นควรห้ามไว้ หรือหากมีผู้ใดอยู่ในบริเวณนั้น ก็ให้เชิญเขาออกไปโดยเร็ว และหากจะให้คนในครอบครัวและบุคคลภายนอกเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุจะต้องพยายามจำกัดให้น้อยที่สุด

8. การสอบสวนผู้ที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ และผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์

สำหรับผู้ที่ยังอาศัยในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์ หรือผู้ที่มักจะเข้าออกบริเวณสถานที่เกิดเหตุ นั้น ให้สอบถามที่อยู่ของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ หรือหากจำเป็นให้สอบถามสภาพการณ์ในขณะนั้น สำหรับผู้ที่เข้าออกสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำให้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งที่ผู้นั้นสัมผัส เวลา สถานที่ และเหตุผลในการเข้า-ออก ทำอะไร

9. การรับช่วงการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม

เมื่อจะทำการผลัดเปลี่ยนหน้าที่ผู้ดูแลรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้นให้ย้ำเตือนสิ่งที่ได้เห็นได้ยิน และข้อควรระวังไม่ให้เกิดช่องว่างในการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม

10. การรายงานและการรักษาความลับ

เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุก่อนนั้น เมื่อผู้บังคับบัญชาถึงสถานที่เกิดเหตุ ให้รับรายงานความเป็นจริงต่าง ๆ อันได้แก่ สภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ มาตรการในการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิม

ปัจจัยที่มีผลทำให้สถานที่เกิดเหตุเสียหาย

วัตถุพยานจะพบได้ในสถานที่ที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น โดยหากไม่พบวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ นั้น จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าไม่เคยมีวัตถุพยานอยู่ในสถานที่นั้นมาก่อน ซึ่งการไม่พบวัตถุพยานนั้น อาจเกิดจากความผิดพลาดในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุได้จากการค้นหาวัตถุพยานอย่างไม่ระมัดระวัง ขาดความสามารถในการปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์มีจำกัด ขาดความรู้ในการสืบสวนสอบสวน ขาดเทคนิคในการปฏิบัติ หรือเกิดจากความไม่รู้ของเจ้าหน้าที่เอง นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมากมายที่ส่งผลต่อการทำให้สถานที่เกิดเหตุเสียหาย ทั้งเกิดจากมนุษย์ สัตว์ สิ่งแวดล้อม ทั้งด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม สามารถสรุปเป็นปัจจัยได้ดังนี้ (สฤณี สืบพงษ์ศิริ, 2546 : 34 - 35)

1. ประชาชนที่มามุงดู หรือที่เรียกว่าไทยมุง
2. ผู้มาเฝ้าสถานที่เกิดเหตุมาถึงช้าเกินไป
3. มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุด้วยความตั้งใจของคนร้าย
4. มีการเปลี่ยนแปลงรูปคดีด้วยเหตุผลของคนบางคน ทำให้การมองสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไปด้วย บางคนฆ่าตัวตาย แต่ทำให้รูปคดีเปลี่ยนแปลงไปเหมือนถูกฆาตกรรมเพื่อหวังเงินประกันจากบริษัทประกันที่ทำไว้ให้กับครอบครัวของตน

5. สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เช่น ฝนตก แดดจัด สิ่งเหล่านี้มีผลอย่างยิ่งต่อพยานหลักฐาน อาจทำให้พยานหลักฐานสูญเสียไปหรือเสียสภาพไปได้

6. เจ้าหน้าที่ตำรวจทำเองโดยความประมาทเลินเล่อ ไม่เจตนา ซึ่งเป็นปัจจัยที่พบบ่อยมาก จึงทำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกระดับจะต้องมองเห็นความสำคัญของวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ และทราบถึงวิธีการปฏิบัติตนเมื่อต้องเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุในประเทศไทย ดังนี้

กฎหมายที่ระบุถึงการรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาของประเทศไทยนั้นยังไม่มีออกมาชัดเจน มีเพียงระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 2 ว่าด้วยการสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ ข้อ 10.2.1 ว่าด้วยการรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีใจความสำคัญ ดังนี้

1. ให้หัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่เกิดเหตุสั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่รับผิดชอบรักษาสถานที่เกิดเหตุ และปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุโดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้อย่าให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาด เพราะนอกจากจะเป็นการทำลายหลักฐานทางคดีแล้วยังเป็นการเพิ่มเติมร่องรอยที่มีได้เกิดจากการกระทำผิดด้วย

2. เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจกองพิสูจน์หลักฐานหรือกองกำกับการวิทยาการวิทยาเขตหรือวิทยาการจังหวัด ได้รับแจ้งเหตุให้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว พร้อมตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนและกำหนดกั้นสถานที่เกิดเหตุตามความจำเป็นที่เห็นสมควรโดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่ ประเภทคดี ระยะเวลา และเหตุอื่นใดตามความเหมาะสม โดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใดกั้นสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

3. ในระหว่างที่ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันมิให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลาย บุคคลอื่นใดที่มีความจำเป็นจะเข้าไปบริเวณสถานที่ปิดกั้น ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุของกองพิสูจน์หลักฐานหรือกองกำกับการวิทยาการวิทยาเขตหรือวิทยาการจังหวัดแล้วแต่กรณีก่อน

4. เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องที่จะเข้าไปตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องมีอุปกรณ์ป้องกันและระมัดระวังมิให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลาย หรือทำให้เสื่อมค่าหรือไปเพิ่มร่องรอยขึ้นควรใส่ถุงคลุมเท้าหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ตามความจำเป็นแห่งคดี

5. ในคดีไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้เสร็จภายในวันเดียว หรือมีเหตุผลความจำเป็นต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อน ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุประสานกับสถานีตำรวจท้องที่เพื่อเฝ้าดูแลโดยปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้จนกว่าจะหมดความจำเป็น หรือเสร็จสิ้นการตรวจสอบสถานที่ดังกล่าว

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุในประเทศญี่ปุ่น

จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศญี่ปุ่น ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานไว้ทั้งในการสั่งห้ามเข้าและออก ตามมาตรา 112 ดังนี้

“ในระหว่างการปฏิบัติตามหมายยึดหรือหมายค้น ผู้ใดก็ตามอาจถูกห้ามเข้าหรือออกสถานที่นั้นได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาต

ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งห้ามตามวรรคก่อนอาจถูกจับได้หรือจัดให้อยู่ภายใต้การดูแล จนกระทั่งเสร็จการปฏิบัติหน้าที่”

การห้ามเข้าสถานที่เกิดเหตุเป็นหลักการสำคัญในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ที่เป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่โดยตรง โดยการสั่งห้ามบุคคลใด ๆ เข้าไปในหรือออกมาจากสถานที่เกิดเหตุ ทั้งสามารถมาประยุกต์ใช้กับกฎหมายมาตราอื่นได้ในกรณีการเข้าตรวจค้นของพนักงานอัยการ เลขานุการสำนักงานอัยการ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการยึด ค้น หรือตรวจภายใต้หมายศาล ตามมาตรา 218 ด้วย

นอกจากนี้คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติได้วางระเบียบเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้โดยเฉพาะ ในข้อ 87 และ 88 และข้อปลีกย่อย ได้ดังนี้

ข้อ 87 (อาณาเขตของที่เกิดเหตุที่ต้องรักษาไว้)

“เจ้าหน้าที่ต้องกำหนดอาณาเขตของสถานที่เกิดเหตุไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่ใช่กำหนดเฉพาะจุดเกิดเหตุเท่านั้น เพื่อใช้ในการค้นหาข้อมูล”

ข้อ 88 (การจัดการเพื่อรักษาสถานที่เกิดเหตุ)

“เมื่อเจ้าหน้าที่กำหนดอาณาเขตที่ต้องรักษาไว้แล้ว ต้องจัดการบ่งชี้โดยทันทีเพื่อไม่ให้มีผู้บุกรุกเข้าไปตามอำเภอใจ ในกรณีนี้หากมีผู้อื่นอยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุหรือบริเวณใกล้เคียงต้องแสดงชื่อและที่อยู่ของบุคคลนั้นเอาไว้อย่างชัดเจน ส่วนข้อมูลที่ค้นพบในสถานที่เกิดเหตุจะต้องรักษาให้คงสภาพอยู่เช่นเดิมด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้พ้นจากสิ่งซึ่งจะนำมาทำให้คุณสมบัติเปลี่ยนแปลง ระบุลักษณะเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ถูกทำลายอย่างเช่น แสงหรือน้ำฝน”

การบังคับใช้กฎหมายของญี่ปุ่นนั้น มีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จะเริ่มเข้าไปบังคับใช้แก่บุคคลทั่วไปภายหลังที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำการบ่งชี้บริเวณสถานที่

เกิดเหตุไว้แล้ว โดยใช้ Police line หรือเทปกั้นสถานที่เกิดเหตุ โดยประชาชนทั่วไปจะทราบและไม่เข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุนั้นหากไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนในเรื่องอำนาจการรักษาสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามกฎหมายนั้นอาศัยบทบัญญัติจาก ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 189 เท่านั้น อันเป็นการบัญญัติกว้าง ๆ ส่วนมาตรา 112 นั้นไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับการรักษาสถานที่เกิดเหตุได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการในการบังคับใช้

ถึงแม้ว่าประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีการที่จะเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในการป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนการรักษาความปลอดภัยสาธารณะและป้องกันอาชญากรรม โดยไม่ได้บัญญัติวิธีการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพียงแต่บัญญัติถึงวิธีการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจอพยพคนออกจากสถานที่เกิดเหตุเท่านั้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุในประเทศสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การรักษาสถานที่เกิดเหตุนั้นเป็นเรื่องการสืบสวนเบื้องต้น (Primary Investigation) อันประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก 4 ประการ คือ การรักษาสถานที่เกิดเหตุ การยอมรับพยาน การรวบรวมพยาน การตรวจสอบและประเมินค่าพยาน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของมลรัฐในสหรัฐอเมริกานั้น ไม่ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่สืบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย บัญญัติไว้ในมาตรา 14734 เพียงว่า ผู้สืบสวนมีอำนาจในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยเท่านั้น อีกทั้งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแห่งมลรัฐนิวยอร์ก มาตราที่ 2.10 บัญญัติว่า

“แม้ว่าจะขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมายทั่วไป กฎหมายพิเศษ หรือกฎหมายท้องถิ่นก็ตาม บุคคลต่อไปนี้เท่านั้น ที่จะเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจของเมือง หรือหมู่บ้าน โดยมีข้อแม้ว่าการแต่งตั้งไม่ขัดต่อกฎหมายของท้องถิ่น
2. เจ้าหน้าที่สืบสวน

แม้ในหลายมลรัฐจะไม่พบว่าได้วางระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ แต่วิทยาการด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุของสหรัฐอเมริกา ถือได้ว่ามีความก้าวหน้าและเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุดในโลก คือ เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นและเป็นคดีที่เจ้าหน้าที่สืบสวนต้องไป

ตรวจสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุเสมอ โดยใช้ Police line ปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุเสมอ จนยอมรับได้ว่าเป็นระเบียบแบบแผนที่ยึดถือปฏิบัติจนเป็นจารีตประเพณี ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่จะทราบว่าเป็นเขตพื้นที่หวงห้าม หากมีผู้ใดเข้าไป เจ้าหน้าที่ตำรวจจะนำตัวไปสอบสวนแทบทุกครั้งในฐานะต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด

ปัจจุบันการปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุไม่เพียงแต่เป็นการป้องกันและรักษาวัตถุพยานเท่านั้น หากแต่ยังเกี่ยวข้องกับน้ำหนักการรับฟังพยานหลักฐานด้วย คือ เมื่อมีการนำวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม หน่วยงานฝ่ายจำเลยมักจะถามเจ้าหน้าที่ตำรวจเสมอว่า ได้ทำการปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุหรือไม่ อันเนื่องมาจากอาจมีผู้เข้าไปเพิ่มหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุเพื่อเบี่ยงเบนคดีได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุในองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ และ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

1.ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรณีพบเห็นสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น อาทิ มีเสียงร้องของผู้หญิง เห็นนักเรียนทะเลาะวิวาทกัน ผู้รายใช้อาวุธปืนปล้นร้านทอง พบกลุ่มวัยรุ่นมั่วสุมกันในเวลากลางคืน เป็นต้น

2.ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยพิจารณาจากการเป็นอาสาสมัครของชุมชน การให้ความรู้ การมีมาตรการป้องกันชุมชน เมื่อมีเหตุภัยเกิดขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่เข้าไป/บุคคลอื่นเข้าไป รวมทั้งไม่ให้หยิบฉวยวัตถุพยานในที่เกิดเหตุด้วย

3.ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยให้ความช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ อาทิ บอกรูปพรรณสัณฐานคนร้าย บอกรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุพยาน รักษาสถานที่เกิดเหตุจนมีการตรวจเสร็จสิ้น หรือแจ้งเมื่อเห็นวัตถุพยานที่หลงเหลือในที่เกิดเหตุ รวมทั้งละเว้นพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายวัตถุพยาน

ชุมชนวัดราชาธิวาส

ชุมชนวัดราชาเป็นชุมชนที่ก่อตั้งภายหลังจากการก่อสร้างวัดราชาธิวาส ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา โดยพื้นที่ของชุมชนเป็นของวัดราชาธิวาส โดยทางวัดได้จัดสรรพื้นที่ให้ประชาชนใช้เป็นที่อยู่อาศัยชุมชนต้องเสียค่าเช่าให้ทางวัด ซึ่งชื่อของชุมชนวัดราชานี้เป็นการนำชื่อของวัดราชาธิวาสมาตั้งเป็นชื่อของชุมชนโดยตัดคำว่า "ธิวาส" ออกเพื่อความกระชับรัดและจำได้ง่าย

ลักษณะทั่วไปของที่พักอาศัยของคนในชุมชนวัดเป็นบริเวณที่มีกลุ่มบ้านไม้สองชั้น กระจุกตัวรวมกันอย่างแออัดทางด้านริมคลองวัดราชาธิวาส บ้านส่วนใหญ่มีสภาพทรุดโทรมและปล่อยให้กลายเป็นอาคารร้างเพราะผู้อยู่อาศัยเดิมได้ย้ายออกไป ทางเดินเข้าสู่บ้านเรือนในบริเวณนี้ใช้ตรอกเล็กๆ 5 ตรอก ซึ่งเป็นช่องว่างระหว่างช่วงตึกของอาคารพาณิชย์ที่อยู่ด้านหน้า ในย่านพักอาศัยนี้เป็นย่านของกลุ่มคนดั้งเดิมในพื้นที่ ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายอาหารในชุมชน รับจ้างทั่วไปและเป็นข้าราชการที่เกษียณแล้ว และบริเวณฝั่งคลองทอดโดยพื้นที่ส่วนนี้แต่ก่อนเป็นลักษณะบ้านไม้เหมือนพื้นที่ส่วนแรกแต่เนื่องจากอยู่ติดกับเขตพระราชฐานจึงมีการจัดระเบียบใหม่เพื่อความเรียบร้อย จึงสร้างเป็นทาว์นเฮาส์ 3 ชั้น และตึกแถว 4-5 ชั้น ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกันซึ่งบ้านทาว์นเฮาส์มีรูปแบบของอาคารเป็นแบบเดียวกัน ตัวอาคารหันหน้าสู่ถนนสามเสน ส่วนตึกแถวนั้นมีรูปแบบอาคารเหมือนอาคารพาณิชย์ทางด้านหน้าแต่ใช้เป็นที่พักอาศัย เส้นทางเดินเข้าสู่ตัวพื้นที่เป็นถนนซอยย่อย 5 เส้น เป็นถนนเส้นตรงผ่านด้านหน้าของตัวอาคารและถนนนี้รถยนต์สามารถผ่านเข้ามาได้ ปัจจุบันมีการเปิดเป็นหอพัก และบางส่วนเปิดเป็นร้านค้า

ชุมชนวัดราชามีประชากรจำนวน 495 คน เป็นประชากรชาย 235 คน และประชากรหญิง 260 คน มีจำนวนบ้าน 79 หลังคาเรือน จำนวนครอบครัว 76 ครอบครัว อาชีพหลักของชาวชุมชนวัดราชามีอาชีพค้าขายในลักษณะตั้งร้านค้าริมถนนและประกอบอาชีพการค้าที่อาคารพาณิชย์ริมถนนสามเสน 9 นอกจากนั้นทำงานบริษัท รับราชการ รับจ้างทั่วไป

ภาพ 2 อาณาเขตชุมชนวัดราชาธิวาส

ขอบเขตของชุมชนวัดราชาซึ่งรวมพื้นที่ของวัดราชาธิวาสด้วยมีเนื้อที่ประมาณ 6 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	คูคลองวัดราชาธิวาส , โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
ทิศใต้	ติดต่อกับ	คลองท่าवासูกรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ถนนสามเสน , มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อาคารบริเวณวัดราชาธิวาส

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

สมาน ศิริเจริญสุข (2541) ศึกษาวิจัยเรื่อง การรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา ผลการศึกษาพบว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งสำคัญในการแสวงหาและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน แต่พยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุมักถูกทำลายหรือทำให้เสียหายเพราะระเบียบปฏิบัติที่กำหนดให้พนักงานปฏิบัติไม่สอดคล้องกับกฎหมาย เป็นเหตุให้ประชาชนที่เข้ามาในสถานที่เกิดเหตุกระทำการขัดต่อคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 368

ศุภชัย ไตรสมบุญ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ผลการศึกษา พบว่า การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องอาศัยหลักการและขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่ต้องชัดเจน มีการปฏิบัติได้จริง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุ ของกองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานวิทยาการตำรวจ ได้แก่ มีบุคลากรผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุจำนวนน้อย ไม่มีมาตรการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างเป็นธรรมชาติ ผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานขาดการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่เกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ ขาดความรู้ความเข้าใจด้านความปลอดภัยใน

การปฏิบัติงานรวมทั้งขาดอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงาน และขาดการติดต่อประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนแนวทางแก้ไข คือ ควรเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอ มีมาตรการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างเป็นรูปธรรม ลดขั้นตอนสายการบังคับบัญชาเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน จัดให้มีการฝึกอบรม ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและศึกษาดูงานต่างประเทศให้มีความรู้ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานและจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงาน และจัดให้มีการสัมมนาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สุษดี สืบพงษ์ศิริ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาการปฏิบัติ และการอบรมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานด้านบรรเทาสาธารณภัยและภัยมีผลต่อความรู้ในเรื่องการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัย การอบรมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานด้านนิติเวชหรือการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ มีผลต่อความคิดเห็นในเรื่องการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุมีความสัมพันธ์เชิงบวก

สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ (1) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์การต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจวางแผนการร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ (2) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

ณัฐ สมบูรณ์ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของทนายความในการค้นหาพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินคดีอาญา ผลการวิจัยพบว่า ทนายความเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีบุคลากรอย่างศาล อัยการ ทนายความ ตำรวจ และราชทัณฑ์ ซึ่งบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานี้มีบทบาทและหน้าที่แตกต่าง

กันออกไป ทนายนความมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกและคุ้มครองสิทธิของประชาชนทางกฎหมาย ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ดังนั้นการดำเนินคดีอาญาศาลรับฟังพยานหลักฐานที่มีความเชื่อมโยงและบ่งชี้ถึงการกระทำผิดของผู้กระทำผิดได้ พยานหลักฐานที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ คือ พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มีความหมายครอบคลุมถึงพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ต้องนำมาผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ และนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความ และเพื่อให้รู้ตัวผู้กระทำความผิดได้โดยผ่านการดำเนินงานของผู้เชี่ยวชาญไม่ว่าจะเป็นลายพิมพ์สารพันธุกรรม ลายพิมพ์นิ้วมือ หรือการตรวจอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เป็นต้น

การค้นหายานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาประยุกต์ใช้ในคดีอาญาตามกฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อค้นหาความจริงและหลักฐานเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน อันถือเป็นประโยชน์ในการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้เชี่ยวชาญถือเป็นการก่อให้เกิดข้อมูลเกี่ยวกับการฟ้องคดี การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบ ตลอดจนการเปิดเผยรายงานการแพทย์ ย่อมถือเป็นความลับของทางราชการที่ไม่อาจเปิดเผยข้อมูล ได้ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคของทนายนความ หากมีการกำหนดและจำแนกความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของทนายนความอย่างระบบทนายนความผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในต่างประเทศเช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เป็นต้น

ระบบทนายนความผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านถือเป็นการเปิดโอกาสให้การดำเนินคดีอาญาทนายนความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหายานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในคดีอาญาได้ด้วยวิธีการรับรู้ รับทราบผ่านการทำงานของทนายนความผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านได้ เสมือนหนึ่งทนายนความผู้นั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่ง ภายใต้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยมีสภานายนความแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติ วิธีการออกไปอนุญาต ตลอดจนการฝึกอบรมของทนายนความผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่ออำนวยความสะดวกในสังคมได้อย่างเต็มที่ถูกต้องโปร่งใส และตรวจสอบได้

เสวก มณีกุล (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการรวบรวมพยานวัตถุ พยานผู้เชี่ยวชาญ และหลักนิติวิทยาศาสตร์ : ศึกษากรณีคดีจราจรทางบก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานโดยเน้นที่พยานผู้เชี่ยวชาญและพยานวัตถุว่า มีความ

จำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักนิติวิทยาศาสตร์และพยานผู้เชี่ยวชาญมาประกอบในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก รวมถึงเพื่อศึกษามาตรการในการรวบรวมพยานวัตถุในคดีอุบัติเหตุจราจรทางบกของต่างประเทศเทียบกับประเทศไทย การศึกษาเรื่องนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยศึกษาจากตำรา หนังสือ บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายลักษณะพยานและระเบียบข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนในคดีจราจรทางบกต่อไป ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวน เกี่ยวกับพยานผู้เชี่ยวชาญ และพยานวัตถุเป็นเพราะปัจจุบันมีการพัฒนาความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ปรับเข้ากับคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก และแม้จะมีการปรับปรุงกฎหมายด้านนี้ให้มีความสำคัญแก่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และพยานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจะมาเบิกความต่อศาลในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงไปบ้างแล้วก็ตาม แต่พนักงานสอบสวนยังให้ความสำคัญพยานผู้เชี่ยวชาญและพยานวัตถุน้อยมาก โดยยังคงให้ความสำคัญแก่พยานบุคคลเป็นหลัก ซึ่งทำให้ไม่อาจได้รับประโยชน์จากพยานผู้เชี่ยวชาญและพยานวัตถุ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และกฎหมายเกี่ยวกับพยานผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการวิเคราะห์คดีอุบัติเหตุจราจรทางบกโดยอาศัยพยานวัตถุและพยานผู้เชี่ยวชาญมาประกอบกัน ทำให้มาตรฐานคดีจราจรทางบกของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นที่ยอมรับของอารยประเทศ มีข้อเสนอจากงานวิจัย พบว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพของลักษณะ 2 บทที่ 2 การสืบสวน และการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และลักษณะ 8 บทที่ 9 การทำแผนที่ และการถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุรวมทั้งพยานผู้เชี่ยวชาญและหลักนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีจราจรทางบก อันจะทำให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีจราจรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ณัชชนา สวัสดิ์ (2553) ศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “วิธีปฏิบัติในการรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม” ผลการศึกษาพบว่า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติในการรักษาสภาพสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 26 ราย ประกอบด้วยพนักงานสอบสวน 15 ราย เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุ 5 ราย และแพทย์นิติเวช 6 ราย ในเรื่องหน้าที่การปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ การเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุที่พบ การปฏิบัติตนเพื่อ

ป้องกันสถานที่เกิดเหตุ วิธีการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อรักษา สภาพของสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม ผลการวิจัยพบว่า สถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ได้รับการกั้น สถานที่เกิดเหตุก่อนที่เจ้าหน้าที่จะไปถึงสถานที่เกิดเหตุ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุสามารถปฏิบัติได้ตามประมวลระเบียบการตำรวจทุกข้อ แต่การปฏิบัติยังไม่สมบูรณ์ ปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญให้สถานที่เกิดเหตุถูกทำลาย ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ไทยมุง สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่สืบสวน และเจ้าหน้าที่มูลนิธิ อุปรกรณ์ เครื่องมือ งบประมาณ และทรัพยากรบุคคลที่มี จำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ปัญหากฎหมายและอำนาจบังคับใช้ยังไม่มีกำหนดออกมา อย่างชัดเจน จากการเปรียบเทียบประมวลระเบียบการตำรวจและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุพบว่าส่วนใหญ่แตกต่างจากหลักสากลที่บันทึกใน Encyclopedia of forensic science สรุปเป็นข้อค้นพบเพิ่มเติมว่า ประเทศไทยยังไม่มีระบบบันทึก เข้า – ออกของบุคคลในสถานที่เกิดเหตุ การตั้งจุดบัญชาการสถานที่เกิดเหตุ และการกำหนด กฎหมายในการควบคุมสถานที่เกิดเหตุ และบทลงโทษผู้เข้าสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ได้รับอนุญาต จากผลการศึกษามีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายว่าควรมีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุ และมีการ ประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผลักดันให้มีกฎหมายการรักษาสภาพสถานที่เกิดเหตุในประเทศไทย และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ควรจัดงบประมาณให้กับหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ใน สถานที่เกิดเหตุให้เกิดความสมดุล และในเชิงปฏิบัติควรนำหลักการในการรักษาสภาพสถานที่เกิด เหตุจากหลักสากลมาประยุกต์เป็นแนวทางปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุและจัดอบรม ให้ความรู้แก่บุคลากรที่มีหน้าที่ปฏิบัติในสถานที่เกิดเหตุ และประชาชนด้วย

ผู้วิจัยสรุปว่า การศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบถึงแนวทางการ ปฏิบัติในการรักษาสภาพสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม พบว่าปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญให้ สถานที่เกิดเหตุถูกทำลาย ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ไทยมุง สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่สืบสวน และ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ อุปรกรณ์ เครื่องมือ งบประมาณ และทรัพยากรบุคคลที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อ การปฏิบัติงาน ปัญหากฎหมายและอำนาจบังคับใช้ยังไม่มีกำหนดออกมาอย่างชัดเจน ควรมีการ จัดระบบโครงสร้างการบริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ใน สถานที่เกิดเหตุ และมีการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผลักดันให้มีกฎหมายการรักษาสภาพ สถานที่เกิดเหตุในประเทศไทย รวมถึงการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรที่มีหน้าที่ปฏิบัติใน สถานที่เกิดเหตุ และประชาชน

งานวิจัยต่างประเทศ

ไมเคิล เจ. โรซาน (Drug related issues in school, 1991) ศึกษาเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและการเกิดอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนปลอดยาเสพติด ซึ่งเป็นการป้องกันยาเสพติดและการเกิดอาชญากรรมแบบครบวงจรของมหาวิทยาลัยบราวน์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยคุ้มกันที่มีอยู่ในตัวบุคคลและในสิ่งแวดล้อมคือเงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดและการเกิดอาชญากรรมในเด็กนักเรียน

ในสหรัฐอเมริกา ได้มีการศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหายาเสพติดและการเกิดอาชญากรรม พบว่าควรใช้มาตรการป้องกัน โดยพยายามให้ความรู้กับประชาชนถึงโทษภัยของยาเสพติดและการเกิดอาชญากรรม รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันภัยยาเสพติดและการเกิดอาชญากรรม เพื่อจะได้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและการเกิดอาชญากรรม มุ่งเน้นที่สถาบันครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและการเกิดอาชญากรรม

การพัฒนาที่เข้มแข็งในวอชิงตันประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งรัฐบาลต้องเสียงบประมาณเพื่อแก้ปัญหาในการแก้ปัญหายาเสพติดและการเกิดอาชญากรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบปัจจัยเสี่ยงของการติดยาเสพติดและการเกิดอาชญากรรม

- (1) ปัจจัยเสี่ยงทางชุมชน ในชุมชนสามารถหายาเสพติดหรือสุราได้ง่าย และมีอัตราสูง
- (2) ปัจจัยเสี่ยงทางครอบครัว บุคคลที่เติบโตจากครอบครัวที่มีประวัติการติดยาเสพติดและการก่ออาชญากรรมจะมีความเสี่ยงต่อการติดยาและการก่ออาชญากรรมสูง รวมทั้งทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้ยาเสพติดก็จะส่งผลกระทบต่อการใช้สารเสพติดของเด็ก
- (3) ปัจจัยเสี่ยงทางโรงเรียน เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อต้านสังคมตั้งแต่ตอนที่เรียนชั้นประถมศึกษาและมีพฤติกรรมที่แปลก ๆ ในการก่ออาชญากรรมและล้มเหลวทางการศึกษาก็มีส่วนทำให้เด็กหันมาพึ่งยาเสพติดได้

(4) ปัจจัยจากตัวเองและเพื่อน เด็กที่คิดว่าตัวเองไม่ใช่ส่วนหนึ่งของสังคมหรือมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม เด็กเหล่านี้จะพยายามทำเป็นที่เชื่อถือของสังคมหรือแสวงหาความสำเร็จให้แก่ตัวเองทำให้เขาเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดและการก่ออาชญากรรม ตลอดจนการคบเพื่อนที่ติดยาเสพติดและการก่ออาชญากรรม จัดได้ว่า เด็กเหล่านี้อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดและการก่ออาชญากรรมสูง ถึง แม้ว่าเขาจะมาจากครอบครัวที่ดี

ซูซาน วี เดนเซอร์ (Susan V.Denzer. 2004) จากหน่วยงานคุ้มครองสิทธิเด็ก (Child protective service) นิวยอร์ค ได้ทำการวิจัยเรื่องการให้ปากคำของเด็กซึ่งเป็นผู้ต้องหากรณีการเสพยาเสพติดและการก่ออาชญากรรมพบว่า เด็กจะเล่ารายละเอียดของข้อเท็จจริงต่างๆ ได้

อย่างถูกต้องในสภาพที่ไม่เป็นทางการ และมีความอบอุ่น ผ่อนคลาย ห้องสอบสวนบนสถานีตำรวจไม่เหมาะกับการสอบปากคำเด็ก เนื่องจากเด็กรู้สึกหวาดกลัวที่เห็นผู้คนแต่งกายในเครื่องแบบ นอกจากนี้สถานีตำรวจมีผู้คนมากมาย และ ชูชาน วิ เคนเซอร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะสอบสวนเด็กในบรรยากาศที่คล้ายห้องเรียน

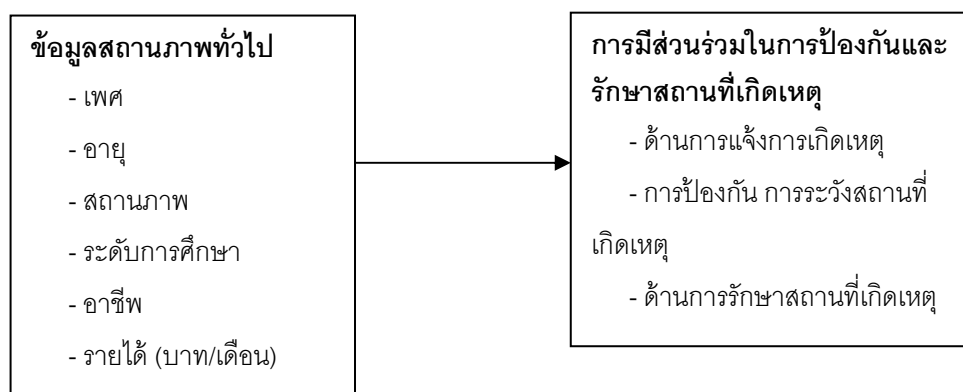
นอรา ดี โวล (Nora D. Volko. 2006) ได้ศึกษาสาเหตุของการกลับเสพยาของเยาวชนซึ่งอยู่ระหว่างการคุมประพฤติ และได้รับการบำบัดพบว่า การละเลยจากครอบครัวและชุมชนมีผลต่อการใช้และการระบอบของยาเสพติดและการก่ออาชญากรรม ชุมชนที่เฉยเมยไม่ร่วมมือ และขาดการมีส่วนร่วมในการส่งข่าวสารให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ ทำให้เด็กไม่ได้รับการดูแลตามแนวทางที่ถูกต้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาส จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวน 130 คน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1970, p. 580-581)

จากสูตร
$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)} = \frac{200}{1 + 200(0.05^2)} = 130$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนของประชากรรวมทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดค่าให้เท่ากับ 0.05

ซึ่งผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability sampling) โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาส ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ โดยถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวนทั้งหมด 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ตที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีจำนวนทั้งหมด 24 ข้อ

ในการกำหนดระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ จะใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolutes Criteria) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ โดยถามข้อมูลปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

3.1 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของผู้นำชุมชน

3.2 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของประชาชนในชุมชน

3.3 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของคนในครอบครัว

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อสร้างแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับในการเก็บข้อมูล สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพื่อนำทฤษฎีและแนวคิดมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา
3. นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข แล้วทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้
  - 1.1 ดร.ยุทธนา สุกเจริญ ตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
  - 1.2 ดร.ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ ตำแหน่งอาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
  - 1.3 ดร.วิชาญ เลิศลพ ตำแหน่งอาจารย์สาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

$$\text{โดยใช้สูตร } \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยที่ ค่า +1 หมายถึง ข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้ และ -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับหรือมากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1 ส่วนข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. การหาความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะศึกษา จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9768

3. ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาส ในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน 2555 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาส โดยใช้การเก็บแบบสอบถามด้วยทีมงานคณะวิจัย
2. เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับและนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างตามข้อมูลสถานภาพทั่วไป รวมถึงข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิด 3 ด้าน คือ ด้านการแจ้ง

การเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ใช้ทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิด โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ด้วย t-test (Independent t-test) เป็นการทดสอบประชากร 2 กลุ่ม โดยที่สุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยในขั้นแรกทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยสถิติการทดสอบของ Levene หากผลการทดสอบพบว่า ค่าความแปรปรวนของทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ก็จะใช้การทดสอบ t แบบ Equal Variances Assumed แต่ถ้าค่าความแปรปรวนของทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน ใช้การทดสอบ t แบบ Equal Variances not Assumed

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิด โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และภายหลังการวิเคราะห์พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างจะทำการทดสอบรายคู่โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์และการแปลความหมายออกเป็น 4 ตอน และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารที่ตรงกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - Distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - Distribution
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
p-value	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกค่านัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
H_0	แทน	สมมุติฐานหลัก (Null Hypothesis)
H_1	แทน	สมมุติฐานรอง (Alternative Hypothesis)

การเสนอผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามข้อมูลสภาพทั่วไป

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ (บาท/เดือน) ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวน และร้อยละข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสภาพทั่วไป	ร้อยละ
1. เพศ	
ชาย	36.8
หญิง	63.2
2. อายุ	
20 – 34 ปี	33.7
35 – 49 ปี	28.4
ตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป	37.9
3. สถานภาพ	
โสด	38.9
สมรส/หย่าร้าง	56.1
4. ระดับการศึกษา	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	21.3
ปริญญาตรี	57.4
ปริญญาโท	21.3
5. อาชีพ	
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการบำนาญ	63.8
รับจ้าง/ค้าขาย/แม่บ้าน	36.2
6. รายได้ (บาท/เดือน)	
ต่ำกว่า 20,000 บาท	60.0
มากกว่า 20,000 บาท	40.0

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.2 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 36.8

อายุ ส่วนมากของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุตั้งแต่ 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมา 20 – 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.7 และ 35 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.4 ตามลำดับ

สถานภาพ ส่วนมากสถานภาพสมรส/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 56.1 และคิดเป็นร้อยละ 38.9

ระดับการศึกษา ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมา ต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 21.3 ตามลำดับ

อาชีพ ส่วนมากมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการบำนาญ คิดเป็นร้อยละ 63.8 และรับจ้าง/ค้าขาย/แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 36.2

รายได้ (บาท/เดือน) ส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.0 และมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.0

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษา สถานที่เกิดเหตุ ในองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับ สถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังตาราง 2 – 5

2.1 ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ

ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อคนเมาถืออาวุธสาวยไปมาอยู่ในที่เกิดเหตุ	4.58	.629	มากที่สุด
2. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นคนร้ายกำลังป็นรั้วเข้าบ้านในเวลากลางคืน	4.69	.566	มากที่สุด
3. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีเสียงร้องของผู้หญิงดังออกมาจากห้องพักอย่างผิดปกติ	4.46	.649	มากที่สุด
4. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นนักเรียนกำลังยกพวกตีกัน	4.68	.551	มากที่สุด
ชุลมุน มีคนได้รับบาดเจ็บ			
5. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นคนร้ายใช้อาวุธปล้นร้านทอง	4.72	.498	มากที่สุด
6. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ตำรวจเมื่อเห็นคนร้ายหลายคนกำลังรวมกันข่มขืนผู้หญิง	4.93	.300	มากที่สุด
7. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นกลุ่มชายวัยรุ่นมั่วสุมอยู่ในซอยเวลากลางคืน	4.23	.778	มากที่สุด
8. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นผู้หญิงถูกขุดคร่าอนาจาร	4.82	.412	มากที่สุด
9. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยขยะของเสียเป็นมลพิษต่อประชาชนที่อาศัยใกล้เคียง	4.29	.797	มากที่สุด
10. ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบเกี่ยวกับชื่อยานหรือบริเวณที่เกิดเหตุในภาพรวมก่อน แล้วจึงแจ้งชื่อก่อนตรวจจุดที่เกิด	4.36	.743	มากที่สุด
ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ	4.58	.372	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = .372) และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ลำดับแรก ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ตำรวจเมื่อเห็นคนร้ายหลายคนกำลังรวมกันข่มขืนผู้หญิง ($\bar{x} = 4.93$, S.D. = .300) รองลงมา ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นผู้หญิงถูกขุดคร่าอนาจาร ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = .412) และควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นคนร้ายใช้อาวุธปล้นร้านทอง ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = .498) ตามลำดับ ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในลำดับสุดท้าย

ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นกลุ่มชายวัยรุ่นมั่วสุมอยู่ในชอยเวลากลางคืน ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = .778)

2.2 ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ

ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ	4.49	.713	มากที่สุด
2. ชุมชนควรมีอาสาสมัครในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ	4.48	.742	มากที่สุด
3. ชุมชนควรได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ	4.26	.802	มากที่สุด
4. ชุมชนควรมีมาตรการในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ	4.44	.782	มากที่สุด
5. เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ	4.44	.725	มากที่สุด
6. เมื่อมีเหตุการณ์ขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ให้บุคคลใดเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ	4.53	.697	มากที่สุด
7. เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ให้ตนเอง/บุคคลอื่น เข้าไปหยิบฉวยวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ	4.72	.519	มากที่สุด
ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ	4.48	.545	มากที่สุด

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = .545) และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ลำดับแรก เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ให้ตนเอง/บุคคลอื่น เข้าไปหยิบฉวยวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = .519) รองลงมา เมื่อมีเหตุการณ์ขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ให้บุคคลใดเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = .697) และชุมชนควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = .713) ตามลำดับ ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในลำดับสุดท้าย ชุมชนควรได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = .802)

2.3 ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	4.41	.676	มากที่สุด
2. ควรบอกรูปพรรณสัณฐานของคนร้ายให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ	4.61	.607	มากที่สุด
3. เมื่อเห็นวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ควรบอกให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยละเอียด	4.69	.507	มากที่สุด
4. ควรละเว้นพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายวัตถุพยาน เช่น สูบบุหรี่	4.64	.544	มากที่สุด
5. ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ไม่กีดขวางทางจราจร เข้า-ออก สถานที่เกิดเหตุ	4.69	.527	มากที่สุด
6. ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุจนมีการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น	4.42	.662	มากที่สุด
7. เมื่อพบวัตถุพยานที่หลงเหลือในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจหลงลืม ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ	4.65	.521	มากที่สุด
ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	4.59	.410	มากที่สุด

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = .410) และหากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ลำดับแรก เมื่อเห็นวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ควรบอกให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยละเอียด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = .507) รองลงมา การให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ไม่กีดขวางทางจราจร เข้า-ออก สถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = .527) และเมื่อพบวัตถุพยานที่หลงเหลือในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจหลงลืม ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = .521) ตามลำดับ ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในลำดับสุดท้าย เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .676)

2.4 ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านแต่ละด้าน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ	4.58	.372	มากที่สุด
ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ	4.48	.545	มากที่สุด
ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	4.59	.410	มากที่สุด
การมีส่วนร่วมโดยภาพรวม	4.55	.359	มากที่สุด

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = .359) และจำแนกตามรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ลำดับแรก ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = .410) รองลงมา ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = .372) และด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = .545) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ (บาท/เดือน) ดังตาราง 6 - 14

3.1 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามเพศ

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามเพศ โดยสามารถเขียนเป็นสมมุติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกัน

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ทดสอบคือ ค่า t โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า p -value น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ผลการทดสอบสมมุติฐาน ดังตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	เพศ	$\bar{x}$	S.D.	t	df	p-value
1. ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ	ชาย	4.52	.364	-1.196	93	.235
	หญิง	4.61	.376			
2. ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ	ชาย	4.33	.707	-2.033*	93	.045
	หญิง	4.57	.407			
3. ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	ชาย	4.51	.494	-1.392	53.859	.170
	หญิง	6.64	.347			
4. การมีส่วนร่วมโดยภาพรวม	ชาย	4.45	.422	-1.871	55.186	.067
	หญิง	4.61	.307			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบ t พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีค่า p -value เท่ากับ .067, .235, และ .170 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่า .05 จึงยอมรับสมมุติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ มีค่า p -value เท่ากับ .045 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสเพศชาย และเพศหญิงมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

3.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษา
สถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามอายุ

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการ
ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามอายุ โดยสามารถเขียนเป็นสมมุติฐานทางสถิติดังนี้

H_0 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษา
สถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่
เกิดเหตุ แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ทดสอบคือค่าความแปรปรวนทางเดียว (one – way ANOVA) โดยใช้ระดับ
ความเชื่อมั่น 95% และปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า p-value น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05
ผลการทดสอบสมมุติฐาน ดังตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่
เกิดเหตุ จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	2	.166	.083	.593	.555
	ภายในกลุ่ม	92	12.863	.140		
	รวม	94	13.029			
2. ด้านการป้องกัน การระวัง สถานที่เกิดเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	2	.763	.382	1.291	.280
	ภายในกลุ่ม	92	27.198	.296		
	รวม	94	27.961			
3. ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	2	.557	.278	1.679	.192
	ภายในกลุ่ม	92	15.249	.166		
	รวม	94	15.806			
4.การมีส่วนร่วมโดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.316	.158	1.227	.298
	ภายในกลุ่ม	92	11.831	.129		
	รวม	94	12.147			

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและ
รักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว พบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน มีค่า p-value เท่ากับ .298 , .555 , .280 และ .192 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่แตกต่างกัน

3.3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามสถานภาพ

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามเพศ โดยสามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกัน

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ทดสอบคือค่า t โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า p-value น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามสถานภาพ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	สถานภาพ	$\bar{x}$	S.D.	t	df	p-value
1. ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ	โสด	4.59	.359	.201	93	.841
	สมรส/หย่าร้าง	4.57	.383			
2. ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ	โสด	4.49	.633	.075	93	.940
	สมรส/หย่าร้าง	4.48	.487			
3. ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	โสด	4.54	.444	-.854	93	.395
	สมรส/หย่าร้าง	4.62	.388			
4. การมีส่วนร่วมโดยภาพรวม	โสด	4.54	.376	-.216	93	.829
	สมรส/หย่าร้าง	4.56	.352			

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้สถิติทดสอบ t พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีค่า p-value เท่ากับ .829, .841, .940 และ .395 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

3.4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยสามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติดังนี้

H_0 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ทดสอบคือค่าความแปรปรวนทางเดียว (one – way ANOVA) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า p-value น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษา
สถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	2	.680	.340	2.527	.086
	ภายในกลุ่ม	91	12.244	.135		
	รวม	93	12.924			
2. ด้านการป้องกัน การระวัง สถานที่เกิดเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.818	.909	3.165 [*]	.047
	ภายในกลุ่ม	91	26.140	.287		
	รวม	93	27.958			
3. ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.662	.831	5.411 [*]	.006
	ภายในกลุ่ม	91	13.974	.154		
	รวม	93	15.636			
4. การมีส่วนร่วมโดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.317	.658	5.558 [*]	.005
	ภายในกลุ่ม	91	10.778	.118		
	รวม	93	12.095			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมด้านการแจ้งการเกิดเหตุ มีค่า p-value เท่ากับ .086 ซึ่งมากกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีค่า p-value เท่ากับ .005, .047 และ .006 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วม โดยภาพรวม การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

เมื่อพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อทดสอบว่ารายคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน ดังตาราง 10 - 12

ตาราง 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
		4.21	4.56	4.55
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.21	-	-.3413 [*]	-.3357
		-	(.017)	(.051)
ปริญญาตรี	4.56	-	-	.0056
		-	-	(.968)
ปริญญาโท	4.55	-	-	-
		-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ปริญญาตรี กับ ต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่า p-value เท่ากับ .017 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกับ ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
		4.34	4.63	4.71
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.34	-	-.2966*	-.3714*
		-	(.005)	(.004)
ปริญญาตรี	4.63	-	-	-.0749
		-	-	(.467)
ปริญญาโท	4.71	-	-	-
		-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ต่ำกว่าปริญญาตรี กับ ปริญญาตรี และปริญญาโท มีค่า p-value เท่ากับ .005 และ .004 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของประชาชนระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ปริญญาตรี และปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
		4.32	4.60	4.63
ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.32	-	-.2809*	-.3074*
		-	(.002)	(.006)
ปริญญาตรี	4.60	-	-	-.0265
		-	-	(.769)
ปริญญาโท	4.63	-	-	-
		-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาส โดยภาพรวมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ต่ำกว่าปริญญาตรี กับ ปริญญาตรี และปริญญาโท มีค่า p-value เท่ากับ .002 และ .006 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ของประชาชนระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับ ปริญญาตรี และปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามอาชีพ

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามอาชีพ โดยสามารถเขียนเป็นสมมุติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกัน

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ทดสอบคือค่า t โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า p-value น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ผลการทดสอบสมมุติฐาน ดังตาราง 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุจำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	อาชีพ	$\bar{x}$	S.D.	t	df	p-value
1. ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.64	.351	1.752	92	.083
	รับจ้าง/ค้าขาย/แม่บ้าน	4.50	.373			
2. ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.51	.567	.692	92	.491
	รับจ้าง/ค้าขาย/แม่บ้าน	4.43	.515			
3. ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.66	.337	1.849	50.65	.070
	รับจ้าง/ค้าขาย/แม่บ้าน	4.48	.495		7	
4. การมีส่วนร่วมโดยภาพรวม	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.60	.323	1.732	92	.087
	รับจ้าง/ค้าขาย/แม่บ้าน	4.47	.399			

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบ t พบว่า ระดับการมีส่วนร่วม โดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีค่า p-value เท่ากับ .087, .083, .491 และ .070 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่า .05 จึงยอมรับสมมุติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

3.6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามรายได้ (บาท/เดือน)

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามรายได้ (บาท/เดือน) โดยสามารถเขียนเป็นสมมุติฐานทางสถิติ ดังนี้

H_0 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกัน

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ทดสอบคือค่า t โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า p-value น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ผลการทดสอบสมมุติฐาน ดังตาราง 14

ตาราง 14 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามรายได้ (บาท/เดือน)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	รายได้	$\bar{x}$	S.D.	t	df	p-value
1. ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ	ต่ำกว่า 20,000 บาท	4.55	.378	-1.718	93	.474
	มากกว่า 20,000 บาท	4.61	.365			
2. ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ	ต่ำกว่า 20,000 บาท	4.39	.613	-2.006 [*]	93	.048
	มากกว่า 20,000 บาท	4.62	.395			
3. ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ	ต่ำกว่า 20,000 บาท	.454	.440	-1.408	93	.162
	มากกว่า 20,000 บาท	4.66	.395			
4. การมีส่วนร่วมโดยภาพรวม	ต่ำกว่า 20,000 บาท	4.50	.395	-1.801	93	.075
	มากกว่า 20,000 บาท	4.63	.285			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามรายได้ (บาท/เดือน) โดยใช้สถิติทดสอบ t พบว่าระดับการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีค่า p-value เท่ากับ .075, .474 และ .162 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาส ที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วม โดยภาพรวมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนการด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ มีค่า p-value เท่ากับ .048 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังตาราง 15 – 23

4.1 ผู้นำชุมชน

ตาราง 15 ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของผู้นำชุมชน

ปัญหาอุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้นำชุมชน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	10	40.0
2. ผู้นำชุมชน ขาดการประชาสัมพันธ์สื่อสารกับประชาชน	10	40.0
3. ผู้นำชุมชน เป็นผู้ประพฤติดี และไว้วางใจไม่ได้	5	20.0

จากตาราง 15 ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของผู้นำชุมชน อันดับแรก ผู้นำชุมชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ และขาดการประชาสัมพันธ์สื่อสารกับประชาชน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมา ผู้นำชุมชน เป็นผู้ประพฤติดี และไว้วางใจไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ

ตาราง 16 แนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของผู้นำชุมชน

แนวทางแก้ไข	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดอบรม /ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	17	48.6
2. ควรจัดประชุมกับประชาชนในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ	10	28.6
3. ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ควรได้รับการแต่งตั้ง หรือได้รับมอบหมายจากหน่วยงานราชการ	8	22.8

จากตาราง 16 แนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของผู้ชุมนุม อันดับแรก จัดอบรม/ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมา ควรจัดประชุมกับประชาชนในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 28.6 และผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ควรได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายจากหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 22.8 ตามลำดับ

ตาราง 17 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ของผู้นำชุมชน

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดอบรม/ประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ผ่านสื่อต่างๆ	16	76.2
2. ควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจ	5	23.8

จากตาราง 17 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของผู้ชุมนุม อันดับแรก จัดอบรม/ประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ผ่านสื่อต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 76.2 และควรเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 23.8

4.2 ประชาชนในชุมชน

ตาราง 18 ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของประชาชนในชุมชน

ปัญหาอุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ
1. ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ เพราะเกรงกลัวปัญหาที่จะตามมาภายหลัง	15	50.0
2. ประชาชนชอบมุงดู/พยายามเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ	8	26.7
3. ประชาชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	7	23.3

จากตาราง 18 ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของประชาชนในชุมชน อันดับแรก ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ เพราะกลัวปัญหาที่จะตามมา ภายหลังคิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมา ประชาชนชอบมุงดู หรือพยายามเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ คิดเป็นร้อยละ 26.7 และประชาชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ คิดเป็นร้อยละ 23.3 ตามลำดับ

ตาราง 19 แนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของประชาชนในชุมชน

แนวทางแก้ไข	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดอบรม /ประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	12	48.0
2. ประชาชนต้องช่วยกันเป็นหู เป็นตา ไม่นิ่งดูตาย	8	32.0
3. ใช้สิ่งเสริมแรงเข้ามาช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วม เช่น มอบเกียรติบัตรให้แก่พลเมืองดี	5	20.0

จากตาราง 19 แนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของประชาชนในชุมชน อันดับแรก จัดอบรม /ประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมา ประชาชนต้องช่วยกันเป็นหู เป็นตา ไม่นิ่งดูตาย คิดเป็นร้อยละ 32.0 และใช้สิ่งเสริมแรงเข้ามาช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วม เช่น มอบเกียรติบัตรให้แก่พลเมืองดี คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ

ตาราง 20 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดอบรม/ประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ผ่านสื่อต่างๆ	15	38.5
2. ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วม ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	13	33.3
3. ประชาชนให้ความร่วมมือในการป้องกันการทำร้ายพยาน	11	28.2

จากตาราง 20 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของผู้นำชุมชน อันดับแรก จัดอบรม/ประชาสัมพันธ์ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ผ่านสื่อต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมา ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุ คิดเป็นร้อยละ 33.3 และประชาชนให้ความร่วมมือในการป้องกันการทำร้ายพยาน คิดเป็นร้อยละ 28.2 ตามลำดับ

4.3 คนในครอบครัว

ตาราง 21 ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของคนในครอบครัว

ปัญหาอุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ
1. บุคคลในครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาให้กัน	15	44.2
2. บุคคลในครอบครัวไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	14	41.1
3. การทิ้งระยะเวลานานในการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ	5	14.7

จากตาราง 21 ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของคนในครอบครัว อันดับแรก บุคคลในครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาให้กัน คิดเป็นร้อยละ 44.2 รองลงมา บุคคลในครอบครัวไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ คิดเป็นร้อยละ 41.1 และการทิ้งระยะเวลานานในการแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 14.7 ตามลำดับ

ตาราง 22 แนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของคนในครอบครัว

แนวทางแก้ไข	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรมีการพูดคุยกันภายในครอบครัว	18	38.3
2. จัดอบรม/ประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการ ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	16	34.0
3. พ่อแม่ควรเป็นผู้นำที่ดีแก่ลูก	13	27.7

จากตาราง 22 แนวทางแก้ไขของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของคนในครอบครัว อันดับแรก ควรมีการพูดคุยกันภายในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมา จัดอบรม/ประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ คิดเป็นร้อยละ 34.0 และพ่อแม่ควรเป็นผู้นำที่ดีแก่ลูก คิดเป็นร้อยละ 27.7 ตามลำดับ

ตาราง 23 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของคนในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. จัดอบรม /ประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ผ่านสื่อต่างๆ	17	44.7
2. ไม่ควรยกย่องลูกของตัวเอง	13	34.2
3. ควรมีการพูดคุย ปรึกษาหารือกันภายในครอบครัว อย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง	8	21.1

จากตาราง 23 ข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของผู้นำชุมชน อันดับแรก จัดอบรม/ประชาสัมพันธ์ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ผ่านสื่อต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมา ไม่ควรยกย่องลูกของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 34.2 และควรมีการพูดคุย ปรึกษาหารือกันภายในครอบครัว อย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 21.1 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำนวน 95 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อนำมาหาค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบ t และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ประชาชนชุมชนวัดราชาธิวาส จำนวน 95 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป สถานภาพสมรส/หย่าร้าง ระดับการศึกษาจบปริญญาตรี อาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการบำนาญ และรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกตามรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ลำดับแรกด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ รองลงมา ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ ตามลำดับ
3. ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกัน
4. ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีอายุ สถานภาพ และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน

5. ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาส ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวม ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกัน

6. ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ ไม่แตกต่างกัน ส่วนการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ และด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุแตกต่างกัน โดยประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกับ ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถม

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จากข้อค้นพบ การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับแรก ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ รองลงมา ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมตัดสินใจในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีการแจ้งการเกิดเหตุทันทีทันใด เมื่อมีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งมีการช่วยเหลือให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดิมมากที่สุดสอดคล้องกับ Erwin (1976) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญองค์การสหประชาชาติ (1981) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชน และของสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน โดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตย เอื้อให้เกิดความพยายามพัฒนาการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบาย การวางแผน และการดำเนินโครงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. ประชาชนในชุมชนวัดราชาธิวาสที่มีเพศ รายได้ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ แตกต่างกัน โดยเพศหญิง มีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย เช่นเดียวกับการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีส่วนร่วมมากกว่าระดับอื่น ส่วนรายได้มากกว่า 20,000 บาท มีส่วนร่วมมากกว่าระดับอื่น สอดคล้องกับ ความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์, 2527) ที่เรียกว่าลำดับขั้นความต้องการ (hierarchy of needs) คือ ความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปมาก มีทั้งหมด 5 ระดับ โดยระดับพื้นฐานชีวิต คือ ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (survival needs) และความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สิน หรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม โดย นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 17) ได้กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไปว่าแบ่งเป็น 5 ระดับ เริ่มจากการมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตนเอง ครอบครัว หรือชุมชนของตน การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมทำและการมีส่วนร่วมสนับสนุนด้วย ทั้งยังสอดคล้องกับปรัชญาหลักและกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 - 2559) โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดทางสายกลางอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เพื่อบู่มุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เกิดการบูรณาการแบบองค์รวมที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมี “คุณภาพ” ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เป็นแผนที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬาการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น โดยคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ลำดับแรก ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ รองลงมา ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ และด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ ตามลำดับ จึงควรจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และด้านการแจ้งการเกิดเหตุอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรสร้างกิจกรรมให้ความรู้และสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและเจ้าหน้าที่ในด้านการป้องกัน การระงับสถานที่เกิดเหตุ เช่น ชุมชนควรได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ การแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็นกลุ่มผู้ไม่หวังดีที่อาจสร้างความเดือดร้อนเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสและชุมชนใกล้เคียงในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

2.2 ควรติดตามและประเมินผลและแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

บรรณานุกรม

- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). **การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน**. เอกสารโรเนียว การบรรยาย
หลักสูตรการอบรมสารวัตรสืบสวน. กองบัญชาการตำรวจนครบาล.
- เขตชัยรัตน์ บำรุงรัตน์. (2542). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการสืบสวนจับกุมคดียาบ้ารายใหญ่
ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบังคับการตำรวจนครบาล 4**. วิทยานิพนธ์สังคม
สงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เฉลิมพงษ์ คณะทอง. (2550). **ปัญหาการสอบสวนคดียาเสพติดในเยาวชนชายของพนักงาน
สอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจันทระเกษม.
เจียบ ไทยยิ่ง. (2529). **ประสบการณ์การเรียนรู้จากชาวบ้าน**. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2554,
จาก http://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/6360/9/Chapter1_36-52_.pdf.
- ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร. (2532). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
ชนบท**. เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน
(พิมพ์ครั้งที่ 3, หน่วยที่ 8) .นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชัยยันต์ ศรีมงคละ. (2548). **สภาพและปัญหาในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยา
เสพติดแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองขอนแก่น**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมี
ส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐชนา สวัสดิ์. (2553). **วิธีปฏิบัติในการรักษาสภาพสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม**.
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐวิทย์ สมบูรณ์. (2551). **การมีส่วนร่วมของทนายความในการค้นหาค้นหาหลักฐานทาง
ด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินคดีทางอาญา**. ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เดโช แสงภักดี. (2546). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่ง**

ผลิตภัณฑ์ ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธวัช สิทธิกิจโยธิน. (2543). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟู**

ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง.**

กรุงเทพมหานคร: 598 Print.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประไพ พรหมเจริญ. (2543). **การมีส่วนร่วมของครูในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาบ้าใน**

สถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประเวศ วะสี. (2535). **การพัฒนาพลังสร้างสรรค์ขององค์กร (วิธีแก้ปัญหาที่ยากและสลับซับซ้อน).**

กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.

พจณี เทียมศักดิ์. (2543). **ปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์

ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2531). **การมีส่วนร่วมของชุมชน : นโยบายและกลวิธี.** กรุงเทพมหานคร :

ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). **การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ**

ศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยุพาพร รูปงาม. (2545). **การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานประมาณ ในการปฏิรูป**

ระบบราชการ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546.** กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

วรางคณา วัฒนโย. (2540). **แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษาสุขาภิบาลเจ้าเจ็ด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและการเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วเวรรณ เกื่อนนาดี. (2544). **การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริภรณ์ ภิญญูโชโต. (2549). **รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยความร่วมมือขององค์กรท้องถิ่นและชุมชนบ้านช่วงบุก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ศุภชัย ไตรสมบุญ, ร้อยตำรวจเอก. (2546). **การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ**. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.

สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2541). **การจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมจิต ชันขวา. (2544). **การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมาน ศิริเจริญสุข, ร้อยตำรวจเอก. (2541). **การรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สฤณี สืบพงษ์ศิริ. (2546). **ความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559**. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 12, 2555, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>

สุชาดา จักรพิสุทธิ์. **การศึกษาทางเลือกของชุมชน**. วารสารศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 27 (4) : 18 – 23. (มิถุนายน – สิงหาคม 2547).

สุนันทา อำไพเจนเจริญ. (2547). **การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชนต่อนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองขลุง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุพัตรา คงขำ. (2545). **ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุเมธ ทวยแก้ว. (2536). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). **ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. พรินติ้ง.

เสวก มณีกุล. (2551). **ปัญหาทางกฎหมายในการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการรวบรวมพยานวัตถุพยานผู้เชี่ยวชาญ และหลักนิติวิทยาศาสตร์: ศึกษากรณีคดีจราจรทางบก**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชน และกฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

อดิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภารพิมพ์

Dennis E. Poplin. (1972). **Communities: A Survey of Theories and Methods of Research**. New York: Macmillan Company.

Drug related issues in school : Policy guideline/department of school education.(Online).(1991).Available <http://health.edfac.usyd.edu.au/brs/article/schlpolcy.htm> [2004, September 5].

Howell, H., E. Olsen and D. Olsen. (1987). **Designing A Citizen Involvement Program.**

Oregon : Covallis.

Nora D. Volkow. (May - August 2006). **Teen drug reused as the problems of social neglected.** American Society for Addiction and substances abused 12(2).

Susan V. Denzer. (2004). **The procession and defense of juvenile delinquency.**

American : Prosecutors Research Institute Mathew Bender & Co.

WHO/UNICEF. (1978). **Report of the International Conference on Primary Health Care.**

Mimeographed.

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ แบบสอบถามนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิจัยเท่านั้น การตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อสถานภาพของท่าน จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน ตอบคำถามตามความเป็นจริงให้ครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวิจัย ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน 4 หน้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและกรอกรายละเอียดในช่องว่างที่กำหนด

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ.....ปี
3. สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
5. อาชีพ

☐ รับราชการ	☐ รัฐวิสาหกิจ
☐ รับจ้าง	☐ แม่บ้าน
☐ อื่นๆ ระบุ.....	
6. รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 7,000 บาท	☐ 7,000 – 15,000 บาท
☐ 15,001 – 20,000 บาท	☐ 20,001 – 25,000 บาท
☐ 25,001 – 30,000 บาท	☐ มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนวัดราชาธิวาสในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

คำชี้แจง ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ ท่านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาแล้วโปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการแจ้งการเกิดเหตุ						
1	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อคนเมาถืออาวุธปืนสาายไปมาอยู่ในที่เกิดเหตุ					
2	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นคนร้ายกำลังปืนรั้วเข้าบ้านในเวลากลางคืน					
3	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อมีเสียงร้องของผู้หญิงดังออกมาจากห้องพักอย่างผิดปกติ					
4	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นนักเรียนกำลังยกพวกตีกันซุลมุน มีคนได้รับบาดเจ็บ					
5	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นคนร้ายใช้อาวุธปืนปล้นร้านทอง					
6	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นคนร้ายหลายคนกำลังรวมกันข่มขืนผู้หญิง					
7	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นกลุ่มชายวัยรุ่นมั่วสุมอยู่ในซอยเวลากลางคืน					
8	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นผู้หญิงถูกขูดคร่าอนาจาร					
9	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยขยะของเสียเป็นมลพิษต่อประชาชนที่อยู่อาศัยใกล้เคียง					
10	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ทราบเกี่ยวกับชื่อยานหรือบริเวณที่เกิดเหตุในภาพรวมก่อน แล้วจึงแจ้งชื่อก่อนตรวจจุดที่เกิดเหตุ					
ด้านการป้องกัน การระวังสถานที่เกิดเหตุ						
11	ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ					
12	ชุมชนควรมีอาสาสมัครในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ					
13	ชุมชนควรได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ					
14	ชุมชนควรมีมาตรการในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ					

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15	เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ					
16	เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ให้บุคคลใดเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ					
17	เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรป้องกันสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ให้ตนเอง/บุคคลอื่นเข้าไปหยิบฉวยวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ					
ด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ						
18	เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นควรช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ					
19	ควรบอกรูปพรรณสัณฐานของคนร้ายให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ					
20	เมื่อเห็นวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ควรบอกให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยละเอียด					
21	ควรละเว้นพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายวัตถุพยาน เช่น สัมผัส					
22	ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ไม่กีดขวางทางจราจร เข้า-ออกสถานที่เกิดเหตุ					
23	ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จนมีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น					
24	เมื่อพบวัตถุพยานที่หลงเหลือในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจหลงลืม ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกัน ระงับรักษาสถานที่เกิดเหตุ

3.1 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของผู้นำชุมชน

1) ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

2) แนวทางแก้ไข

.....

.....

3) ข้อเสนอแนะ

.....

.....

3.2 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของประชาชนในชุมชน

1) ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

2) แนวทางแก้ไข

.....

.....

3) ข้อเสนอแนะ

.....

.....

3.3 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของคนในครอบครัว

1) ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

2) แนวทางแก้ไข

.....

.....

3) ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามทุกข้อ
คณะผู้วิจัย

ภาคผนวก ค

ประวัติย่อของผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิเทศ
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Pol.Lt.Gen Narong Kulnides' Ph.D.
2. หมายเลขบัตรประชาชน
3-1014-00612-41-5
3. ตำแหน่งปัจจุบัน
  - ประธานหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
  - ประธานแขนงวิชาบริหารงานยุติธรรม หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
  - ที่ปรึกษาสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
  - กรรมการสภาการศึกษาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
  - ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยไอเทค (ITEC) International Technology Education Center (ศูนย์การศึกษาวิจัยนานาชาติ)
  - ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการแรงงานและสวัสดิการสังคมวุฒิสภา
4. ผลงาน รางวัลดีเด่น และประสบการณ์ในต่างประเทศ
  - ได้รับรางวัลรางวัลงานวิจัยประเภทดีเด่นลำดับที่ 1 ในงานการประชุมวิชาการระดับชาติ การประชุมวิชาการบริหารการศึกษาสัมพันธ์ ครั้งที่ 34 และการประชุมวิชาการและแสดงผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 (พ.ศ.2555)
  - ข้าราชการตำรวจดีเด่น ปี 2520
  - ข้าราชการตำรวจดีเด่น ปี 2525
  - ได้รับรางวัลโล่ทองคำ สอบได้ที่ 1 “หลักสูตรการสืบสวนคดีอาญา” กรมตำรวจ
  - ได้รับรางวัลโล่ทองคำ สอบได้ที่ 1 “หลักสูตรสารวัตรผู้บังคับกอง” กรมตำรวจ
  - ศึกษาอบรมดูงาน ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน รัสเซีย ญี่ปุ่น จีน ฟิลิปปินส์

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

- ผู้เชี่ยวชาญสาขาประชากรด้านการวิจัยและประเมินผล (ที่ปรึกษาประเภท A หมายเลข 2454) ตามหนังสือ ศูนย์ข้อมูลทีปรีกษาไทย กระทรวงการคลังที่ กค 0907/4543 ลงวันที่ 5 ธันวาคม 2552
- ผู้เชี่ยวชาญของศาลทางด้านนิติเคมี ตามหนังสือของกระทรวงยุติธรรมทะเบียน เลขที่ 4/2525 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2525
- ผู้เชี่ยวชาญการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) ทางด้านคุณภาพชีวิต (Human Life) โดยได้ผ่านการอบรมหลักสูตรการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จากภาควิชาวิทยาศาสตร์สังคมและสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อปี พ.ศ.2554

6. ประวัติการศึกษา

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- สังคมวิทยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Ph.D. (Development Administration) Suansunandha Rajabhat University

7. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อดีสะดวก

- หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ อาคาร 26 ชั้น 1 เลขที่ 1 ถนนอุทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ (02) 1601213 โทรศัพท์มือถือ (089) 7950550

8. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย

8.1 งานวิจัยที่ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่ ปีพ.ศ.2552-ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2552

1. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ให้ทุนการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการตรวจพิสูจน์ยาเสพติดทางวิทยาศาสตร์ของสถานตรวจพิสูจน์กับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ดำเนินการเสร็จแล้ว)
2. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ให้ทุนการวิจัยเรื่องรูปแบบและวิธีการค้ายาเสพติดรายย่อยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ดำเนินการเสร็จแล้ว)

ปี พ.ศ. 2553

1. สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม (สกธ.) ให้ทุนการวิจัยเรื่อง การติดตามประเมินผลการอำนวยการอำนวยยุติธรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (ดำเนินการเสร็จแล้ว)
2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้ทุนการวิจัยเรื่อง โครงการจัดการความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดำเนินการเสร็จแล้ว)

ปี พ.ศ.2554

1. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ให้ทุนการวิจัย เรื่อง การศึกษาและจัดทำรายงานผลกระทบภายหลังการดำเนินงานโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบางลาง (อยู่ระหว่างดำเนินการ)
2. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ให้ทุนการวิจัย เรื่อง การศึกษาระยะของการคงอยู่ของรอยน้ำบนปลอกกระสุนปืน (ดำเนินการเสร็จแล้ว) ได้รับรางวัลรางวัลงานวิจัยประเภทดีเด่นลำดับที่ 1 ในงานการประชุมวิชาการระดับชาติ การประชุมวิชาการบริหารการศึกษาศัมพันธ์ ครั้งที่ 34 และการประชุมวิชาการและแสดงผลงานวิจัย ระดับชาติ ครั้งที่ 3
3. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ให้ทุนการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบและกลไกชี้วัดการประเมินการทำงาน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของท้องถิ่น (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

ปี พ.ศ.2555

1. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน (อยู่ระหว่างดำเนินการ)
2. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ให้ทุนการวิจัย เรื่อง การศึกษาและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นเพื่อคัดเลือกเส้นทางโครงการส่งถ่านหินสำหรับโครงการขยายกำลังผลิตโรงไฟฟ้ากระบี่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดกระบี่ (อยู่ระหว่างดำเนินการ)

3. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ให้ทุนการวิจัย **เรื่อง** การศึกษาและวิจัยจัดทำฐานข้อมูลความสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนในจังหวัดกระบี่และจังหวัดตรัง (ดำเนินการเสร็จแล้ว)

8.2 หัวหน้าโครงการวิจัย

- 1) ประสิทธิภาพการตรวจพิสูจน์ยาเสพติดทางวิทยาศาสตร์ของสถานตรวจพิสูจน์กับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก ปปส. ปี พ.ศ. 2552)
- 2) รูปแบบและวิธีการค้ายาเสพติดรายย่อยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก ปปส. ปี พ.ศ. 2552)
- 3) โครงการติดตามประเมินผลการอำนวยความสะดวกยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากกระทรวงยุติธรรม ปี พ.ศ. 2553)
- 4) โครงการจัดการความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปี พ.ศ.2553)
- 5) การศึกษาระยะของการคงอยู่ของรอยนิ้วบนปลอกกระสุนปืน (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากรัฐบาล ปี พ.ศ.2554)
- 6) โครงการวิจัยการศึกษาและจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมภายหลังการดำเนินงานโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนบางลาง (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ.2554)
- 7) การพัฒนารูปแบบการสืบสวนเพื่อการปราบปรามยาเสพติดในชุมชน (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากรัฐบาล ปี พ.ศ.2555)
- 8) การศึกษาและวิจัยจัดทำฐานข้อมูลความสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนในจังหวัดกระบี่และจังหวัดตรัง (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ.2555)

9. ประธานที่ปรึกษางานวิจัย

- ประสิทธิภาพของสถานศึกษา : กรณีศึกษาสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา (พ.ศ.2550-2552)
- อำนาจเงิน อำนาจรัฐ และอำนาจ กกต.ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกรณีศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี (พ.ศ.2550-2552)

- อิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตคนในชุมชนชายแดนระหว่างประเทศไทย ลาว กัมพูชา (พ.ศ.2550-2552)
- ภาวะผู้นำของผู้บริหาร แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงานของครูและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่ง (พ.ศ.2550-2552)
- ผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร (พ.ศ.2550-2552)
- ภาวะผู้นำของผู้บริหารวิสาหกิจชุมชนกับประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนและตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการประกอบการ (พ.ศ.2550-2552)
- ภาวะผู้นำของผู้บริหารและของครูผู้สอน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน และลักษณะของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2550-2552)
- องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (พ.ศ.2550-2552)
- ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน วัฒนธรรมโรงเรียนและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูที่มีต่อคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (พ.ศ.2550-2552)
- การกระทำผิดวินัยและกระทำผิดกฎหมายอาญาของผู้ต้องขังภายในเรือนจำความมั่นคงสูง:ปัจจัยสาเหตุผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข (พ.ศ.2550-2552)
- ประสิทธิภาพระดับความสามารถในการแข่งขัน การจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2550-2552)
- สมรรถนะทางวิชาการของศึกษานิเทศก์และการสนับสนุนทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสามารถของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น (พ.ศ.2550-2552)
- ภาวะผู้นำของผู้บริหารและความร่วมมือของครูกับผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 (พ.ศ. 2550-2552)
- การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจในการควบคุมความเครียดในงานครู บรรยากาศการเรียนรู้ภายในห้องเรียนและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีต่อความสามารถรวมของนักเรียนอนุบาลในจังหวัดนครสวรรค์ (พ.ศ.2550-2552)

- องค์ประกอบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการสอนของครูผู้สอน (พ.ศ.2550-2553)
- ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (พ.ศ.2550-2553)
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของลูกค้าในองค์กรธุรกิจ ครอบครัวอุตสาหกรรมเซรามิก จังหวัดลำปาง (พ.ศ.2550-2553)
- ภาวะผู้นำของผู้บริหาร แรงจูงใจในการทำงานความพึงพอใจในงานของครูและสภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร (พ.ศ.2550-2552)
- อิทธิพลการค้าชายแดน ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนชายแดนระหว่างประเทศไทย ลาว กัมพูชา (พ.ศ.2550-2553)
- บุคคลปัจจัยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพระภิกษุและสามเณร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (พ.ศ.2550-2553)
- องค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (พ.ศ.2550-2553)
- การปล่อยตัวชั่วคราวในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีผลต่อความเป็นธรรมทางสังคม (พ.ศ.2550-2553)
- พฤติกรรมและมาตรการในการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจากรถจักรยานยนต์ (พ.ศ.2550-2553)
- องค์ประกอบของความผูกพันในองค์การที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม (พ.ศ.2550-2553)
- องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความยืดหยุ่นของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (พ.ศ.2550-2553)
- พฤติกรรมแบบประชาธิปไตย (การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการต่อต้านเผด็จการ) : อิทธิพลของความเคร่งศาสนา และ ค่านิยมแบบประชาธิปไตยของอาจารย์และนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของรัฐ (พ.ศ.2550-2553)
- ประโยชน์ทดแทนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ระบบการประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ (พ.ศ.2550-2552)

- ผลลัพธ์ของผู้ชนะเลิศโครงทัศน์กับมูลค่าการรับรู้คุณภาพ และความภักดีต่อตราสินค้า (พ.ศ.2550-2552)
- ระบบการจ้างเหมาช่วงกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ไทย (พ.ศ.2550-2552)
- บุพปัจจัยและผลลัพธ์ที่คาดหวังของการยอมรับของผู้พิพากษาในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในศาลยุติธรรม (พ.ศ.2550-2552)
- แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 บุพปัจจัยและผลลัพธ์ (พ.ศ.2550-2552)
- ชนิดของปากกาที่มีผลต่อคุณสมบัติของการเขียนกับการพิสูจน์เอกสาร
- การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเกี่ยวกับคดีความมั่นคง ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- การศึกษาการปรากฏขึ้นของรอยลายนิ้วมือแฝงบนปลอกกระสุนปืนขนาด .38 หลังการยิงปืน
- การตรวจหาระยะเวลาคงอยู่ของลายนิ้วมือแฝงบนปลอกกระสุนปืนขนาด .223 ภายหลังการยิงปืน
- ระยะเวลากการปรากฏของลายนิ้วมือแฝงบนถุงพลาสติกประเภทโพลิเอทิลีน
- ศึกษาอายุของลายนิ้วมือแฝงบนขวดพลาสติก 3 ประเภท ในสภาวะอากาศแตกต่างกัน

10. งานหนังสือและตำราทางวิชาการ

- กองพิสูจน์หลักฐาน, 2537
- การพิสูจน์หลักฐาน, 2537
- นิติวิทยาศาสตร์, 2540
- แนวทางการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา , 2548
- การพิสูจน์หลักฐานและความเป็นธรรมทางสังคม, 2550
- กรอบแนวคิด เทคนิค และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณทางสังคมศาสตร์, 2552

11. ประวัติการทำงาน

- ประธานหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ประธานแขนงวิชาบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

- รองประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

- กรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
- ที่ปรึกษาสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ผู้บังคับการกองวิทยาการ 2 (รับผิดชอบงานนิติวิทยาศาสตร์ 19 จังหวัดภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ)

- รองผู้บังคับการกองพิสูจน์หลักฐาน
- ผู้กำกับการ 1 กองพิสูจน์หลักฐาน
- รองผู้กำกับการ 1 กองพิสูจน์หลักฐาน
- สารวัตรแผนกธุรการ กองกำกับการ 1 กองพิสูจน์หลักฐาน
- รองสารวัตรแผนกตรวจทางเคมี ฟิสิกส์ กองกำกับการ 4 กองพิสูจน์หลักฐาน

12. ประสบการณ์การสอน

ปริญญาเอก

- โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปริญญาโท

- คณะวิทยาศาสตร์ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (นิติวิทยาศาสตร์)

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- คณะรัฐศาสตร์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมกุฎราชวิทยาลัย (มวก.)
- หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
- คณะรัฐศาสตร์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน

สุนันทา

ปริญญาตรี

- คณะแพทยศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัย

อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

1.

ชื่อ - สกุล นางสาวธีระดา ภิญโญ

การศึกษา ปริญญาตรี ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญาโท ค.ม.(สถิติการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน รองคณบดีฝ่ายบริหารบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาสถิติประยุกต์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2.

1. ข้อมูลส่วนตัว

- ชื่อ-นามสกุล นายอาณัติ ต๊ะปิ่นตา
- วัน/เดือน/ปีเกิด 5 ธันวาคม 2500
- อายุ 55 ปี
- ที่อยู่ปัจจุบัน 98/115 หมู่บ้านจัดสรรองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
- เบอร์อีเมล thapinta@hotmail.com
- สถานที่ทำงาน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0-2160-1145 ต่อ 49
โทรสาร 0-2160-1146

2. การศึกษา

- ปริญญาเอก Ph.D (Environmental Science)
University of North Texas, USA.
กรกฎาคม พ.ศ. 2545
- ปริญญาโท วท.ม (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีนาคม พ.ศ. 2527

- Diploma International Institute for Aerial Survey and Earth Science (ITC), The Netherland. (Course Title: Rural and Land Ecology Survey)
September 1986-July 1987
- ปริญญาตรี วท.บ (เกษตรศาสตร์)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มีนาคม พ.ศ. 2523
- มัธยมศึกษา โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย, เชียงใหม่
มีนาคม พ.ศ. 2518

3. ประวัติการทำงาน

- ก.ค. 2554 – ปัจจุบัน รองคณบดีฝ่ายบริหาร
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- มี.ย. 2552 – พ.ย. 2553 รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร
สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ม.ค. 2550 – มี.ย. 2552 หัวหน้าภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- พ.ย. 2547 – ม.ค. 2550 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- มี.ค. 2546 – พ.ย. 2547 นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 8 ว
ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและประมวลผล
สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย
กรมควบคุมมลพิษ

- ส.ค. 2545 – มี.ค. 2546   นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 7 ว
ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและประมวลผล
สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย
กรมควบคุมมลพิษ
- พ.ค. 2540 – ส.ค. 2545   วิชาชีพระดับปริญญาเอก
ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา
- พ.ย. 2537 – พ.ค. 2540   นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 7
หัวหน้าฝ่ายสารอันตรายจากสาธารณสุข
กองจัดการสารอันตรายและกากของเสีย
กรมควบคุมมลพิษ
- ต.ค. 2534 – พ.ย. 2537   นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6
กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- ม.ค. 2532 – ต.ค. 2534   นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 5
กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- มี.ย. 2528 – ม.ค. 2532   นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 4
กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- มี.ย. 2527 - มี.ย. 2528   นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 3
กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

4. การฝึกอบรม/ดูงาน

- การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม.
สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
11-22 มิถุนายน 2527
- Rural and Land Ecology Survey.
International Institute for Aerial Survey and Earth Science (ITC), The
Netherland

20 September 1986 – 20 July 1987

- Environmental Administration (Administration of Pollution Control).
Japan International Cooperation Agency (JICA), Japan
4 October – 29 November 1992
- Chemical Risk Assessment and Management.
Environmental Agency, Singapore
21 – 26 March 1994
- การบริหารและการประเมินผลโครงการ.
กรมควบคุมมลพิษ และ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4-6 พฤศจิกายน 2537
- การใช้สารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์อย่างปลอดภัย: การวินิจฉัยและรักษาอาการพิษ
จากสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
6-16 กุมภาพันธ์ 2538
- การพัฒนาผู้บริหารกรมควบคุมมลพิษ รุ่นที่ 1.
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7 พฤศจิกายน - 25 มกราคม 2539
- การใช้แบบจำลองและประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม.
กรมควบคุมมลพิษ และ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
27 มกราคม 2547
- เทคนิคและวิธีเขียนข้อเสนอแผนงานวิจัยและโครงการวิจัยเดี่ยวเพื่อของบประมาณ
ประจำปี 2549 ตามมติกรม. สมาคมนักวิจัยในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัย
แห่งชาติ
22 – 24 ธันวาคม 2547
- SPSS สำหรับงานวิจัย
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2 – 13 พฤษภาคม 2548
- The Idea Factory's Innovator's Workshop.
Singapore
15-18 October 2008

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

5.1 วิทยากร

- วิทยากรบรรยายเรื่อง “ผลกระทบจากการเกษตรต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม” ณ ห้องประชุมกองพฤกษศาสตร์และวัชพืช กรมวิชาการเกษตร (2537)
- วิทยากรบรรยายเรื่อง “ปัญหาสารเคมี : ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา” ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2538)
- วิทยากรบรรยายเรื่อง “ผลกระทบจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ต่อสิ่งแวดล้อม” แก่ข้าราชการหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช กรมส่งเสริมการเกษตร (2539)
- วิทยากรบรรยายเรื่อง “พิษของสารเคมีปราบศัตรูพืชต่อสิ่งแวดล้อม” ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้สารจากพืชเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูทางการเกษตร ณ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2539)
- วิทยากรบรรยายเรื่อง “สถานการณ์เกี่ยวกับปัญหาสารพิษที่ใช้ในการเกษตรของประเทศ” แก่นักศึกษาปีที่ 4 คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี (2540)
- วิทยากรบรรยายเรื่อง “แผนหลักของการจัดการขยะของไทย” ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ณ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย (2547)
- วิทยากรบรรยายเรื่อง “The National Solid Waste Management Plan” ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ณ โรงแรมแกรนด์ ไฮเต็ล กรุงเทพฯ (2547)
- วิทยากรบรรยายเรื่อง “Use of Geographic Information Systems for Assessing Groundwater Pollution Potential by Pesticides in Central Thailand” ณ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มกราคม 2548)
- วิทยากรบรรยายเรื่อง “การจัดการมลพิษในเขตเมืองและชุมชน” แก่ข้าราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามโครงการร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรของกระทรวงฯ ณ สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมอาคารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2548)
- วิทยากรบรรยายในหัวข้อ “นโยบายและการจัดการของเสียอุตสาหกรรม” ในการสัมมนาเชิงวิชาการเรื่องกฎหมายใหม่และแนวทางการจัดการกากอุตสาหกรรม แก่ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม ณ รีสอร์ท เคปิล จังหวัดสระบุรี (มิถุนายน 2548)

- วิทยากรบรรยายเรื่อง “การจัดการกากของเสียระหว่างโรงงาน” ในการจัดอบรม
หลักสูตรผู้ควบคุมระบบการจัดการอุตสาหกรรม ณ สถาบันส่งเสริมเทคโนโลยี
(ไทย-ญี่ปุ่น) (กรกฎาคม 2548)

5.2 ผลงาน

- การดำเนินงานเพื่อระงับการขอต้งโรงงานผลิตสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชซึ่งมี
Methyl isocyanate (MIC) เป็นส่วนประกอบในการผลิต (2529)
- การดำเนินงานศึกษาสำรวจเรื่องสารหนูเป็นพิษที่ ต. ร่อนพิบูลย์ อ. ร่อนพิบูลย์
จ. นครศรีธรรมราช (2530)
- การดำเนินงานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมปศุสัตว์ในระดับพื้นที่
บริเวณจังหวัดนครปฐม ราชบุรี และสุพรรณบุรี (2530-2531)
- การดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการตกค้างของสารพิษทางการเกษตร
บริเวณอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อ. จอมทอง จ. เชียงใหม่ (2532-2533)
- การดำเนินงานจัดทำสารคดีเรื่อง “สิ่งแวดล้อมและชีวิต” เพื่อออกอากาศเผยแพร่
ทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง 5 และช่อง 9 (2532-2533)
- การดำเนินงานตามโครงการฝึกอบรมเกษตรกรเพื่อการใช้สารพิษอย่างถูกต้อง
และปลอดภัย (2534-2537)
- การจัดทำระบบแจ้งข้อมูลการระงับอุบัติเหตุจากสารเคมีอัตโนมัติทางโทรศัพท์
ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (Automatic Voice Emergency Response System:
AVERS)
(2540)
- การดำเนินงานเพื่อศึกษาสำรวจและติดตามตรวจสอบมลพิษจากสารอันตราย
ทางด้านเกษตรกรรม (2540)
- การดำเนินงานจัดทำแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติเพื่อเสนอต่อ
คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี (2546-2547)
- การจัดทำหลักสูตรปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการและ
ควบคุมมลพิษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2547-2549)

5.3 งานวิจัย

- Anat Thapinta. (2006). Application of Geographic Information Systems for Developing a Database of Environmental Pollution Sources in Rattanakosin Area, Bangkok.
- Anat Thapinta. (2007). A Comparative Study on the Emission of Greenhouse Gases from Livestock Farms in Maung District, Chachoengsao Province.
- Anat Thapinta. (2009). The Study on Factors Affecting Greenhouse Gas Emission from Swine Farms: A Case Study of Swine Farms in Suphan Buri Province.
- Anat Thapinta, Chaisri Tarasawaspipat, Sivapan Chu-in, Tatsanawalai Utarasakul and Ronbanchob Apiratikul. (2009). The Synthesis of Rajabhat University's Researches on Natural Resources and Environmental Management by Local Community.
- Anat Thapinta, Tatsanawalai Utarasakul and Sunee Thapinta. (2009). Current Status on Non-point Source Pollution from Agriculture in Thailand.
- Anat Thapinta. (2010). The Study on Potential of Processing Organic Wastes in Suan Sunandha Rajabhat University.
- Anat Thapinta. (2012). Suitable Pattern of Recycling Organic Wastes in Suan Sunandha Rajabhat University as Fertilizer.

5.4 การตีพิมพ์ผลงานวิจัย

- Thapinta, A. and P. F. Hudak. (2000). Pesticide Use and Residual Occurrence in Thailand. Journal of Environmental Monitoring and Assessment, 60: 103-114.
- Hudak, P. F. and A. Thapinta. (2005). Agricultural Pesticides in Groundwater of Kanchana Buri, Racha Buri, and Suphan Buri

Provinces, Thailand. Bulletin of Environmental Contamination and Toxicology, 74: 631-636.

- **Thapinta, A.** (2010). Factors Affecting Greenhouse Gas Emission from Swine Farms: A Case Study of Swine Farms in Suphan Buri Province, Thailand, The 3rd International Congress of Environmental Research (ICER-10) at the University of Mauritius, 16-18 September 2010, pp. 375-376. (Proceeding)
- **Anat Thapinta.** (1995). Impact of Improper Usage of Pesticides on Environmental Quality. House Agricultural Magazine, 9(3) July-September, 1995.
- **Anat Thapinta, Chaisri Tarasawaspipat, Sivapan Chu-in, Tassanawalai Utarasakul and Ronbanchob Apiratikul.** (2009). The Synthesis of Rajabhat University's Researches on Natural Resources and Environmental Management by Local Community. Summary Report of the 1st National Academic Conference of Rajabhat University in Local Development's Researches for the Kingdom of Thailand, pp. 1-24.
- **Anat Thapinta.** (2010). Application of Geographic Information Systems for Developing a Database of Environmental Pollution Sources in Rattanakosin Area, Bangkok. Suan Sunandha Academic & Research Review, 2(1): 48-67.
- **Anat Thapinta, Tatsanawalai Utarasakul and Sunee Thapinta.** (2010). Current Status on Non-point Source Pollution from Agriculture in Thailand. Suan Sunandha Academic & Research Review, 2(2): 73-96.

5.5 การนำเสนอผลงานทางวิชาการ

- **Anat Thapinta.** (2008). "A Comparative Study on the Emission of Greenhouse Gases from Livestock Farms in Maung District, Chachoengsao Province", The National Conference on Pollution Management in Swine Farms, 26 August 2008 at Rama Garden Hotel, Bangkok, Thailand. (Oral presentation)

- **Anat Thapinta.** (2009). "The Synthesis of Rajabhat University's Researches on Natural Resources and Environmental Management by Local Community", The 1st National Academic Conference of Rajabhat University, 1-5 April 2009 at Hall 9 IMPACT Exhibition and Convention Center, Bangkok, Thailand. (Oral presentation)
- **Anat Thapinta.** (2009). "Current Status on Non-point Source Pollution from Agriculture in Thailand", The International Conference on Collaborative Research Project organized by the Thailand Research Fund, 25-30 May 2009 at Grand Millennium Sukhumvit Hotel, Bangkok, Thailand. (Oral presentation)
- **Anat Thapinta.** (2010). "Factors Affecting Greenhouse Gas Emission from Swine Farms: A Case Study of Swine Farms in Suphan Buri Province, Thailand", The 3rd International Congress of Environmental Research (ICER-10), 16-18 September 2010 at the University of Mauritius, Mauritius. (Oral presentation)
- **Anat Thapinta.** (2011). "The Study on Physical and Chemical Properties of Organic Wastes for Refuse Derived Fuel Production: A Case Study of Suan Sunandha Rajabhat University", The 2nd National Academic Congress of Rajabhat University: Local Research of Thai Kingdom, Development for Local Life, 16 January 2011 at Pibulsongkram Rajabhat University, Pitsanulok, Thailand. (Oral presentation)
- **Anat Thapinta.** (2011). "Factors Affecting Greenhouse Gas Emission from Swine Farms in Suphan Buri Province", The 10th National Conference on Environment, 23-25 March 2011 at BP Samila Beach Hotel & Resort, Songkla, Thailand. (Poster presentation)
- **Anat Thapinta.** (2011). "Utilization of Organic Wastes in Suan Sunandha Rajabhat University for Refuse Derived Fuels Production", The 6th International Conference on Environmental Futures (6th ICEF), 18-22

July 2011 at University of Newcastle upon Tyne, the United Kingdom
(UK). (Poster presentation)

5.6 งานสอน

- **พิษวิทยาสิ่งแวดล้อม.** สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- **เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม.** สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- **การจัดการขยะมูลฝอย.** สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- **โครงการวิจัยสิ่งแวดล้อม.** สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- **มนุษย์กับธรรมชาติ.** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- **วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับสิ่งแวดล้อม.** วิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- **สัมมนาการจัดการและควบคุมมลพิษ.** นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและควบคุมมลพิษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- **การจัดการของเสียอันตราย.** นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตร วท.ม. สาขาวิชาสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

6. ประสบการณ์อื่นๆ (หนังสือ ตำรา บทความ เอกสารทางวิชาการ ฯลฯ)

6.1 หนังสือ/เอกสารประกอบการสอน

- หนังสือเรื่อง “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย” (2553) พิมพ์ที่สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.
- เอกสารประกอบการสอนวิชา “เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม” (2550) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

6.2 เอกสารวิชาการ

- เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสารเคมีเรื่อง “ปรอท (Mercury)” (2528)
- เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสารเคมีเรื่อง “พาราควอต (Paraquat)” (2531)
- เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสารเคมีเรื่อง “เม็ทโธมิล (Methomyl)” (2533)
- เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสารเคมีเรื่อง “ดีดีที (DDT)” (2536)
- เอกสารเรื่อง “ค่ามาตรฐานความปลอดภัยของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ในสิ่งแวดล้อม” (2536)
- เอกสารเรื่อง “การจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการสำรวจและติดตามตรวจสอบมลพิษจากสารอันตรายทางด้านเกษตรกรรม” (2540)
- เอกสารเรื่อง “การบริหารจัดการด้านกากของเสียและสารอันตรายในประเทศไทย” (2547)
- เอกสารเรื่อง “แผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ” (2547)
- เอกสารเรื่อง “แผนปฏิบัติการภายใต้แผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ” (2547)

6.3 บทความ

- บทความเรื่อง “ผลกระทบจากการเกษตรต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม” (เอกสารประกอบการบรรยายแก่ข้าราชการกองพลักษศาสตร์และวัชพืช กรมวิชาการเกษตร, 2537)

- บทความเรื่อง “ผลกระทบที่เกิดจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรต่อสิ่งแวดล้อม” (บทความเผยแพร่ในวารสารเคหะการเกษตร ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม-กันยายน 2538)
- บทความเรื่อง “การจัดการมลพิษในเขตเมืองและชุมชน” (เอกสารประกอบการบรรยายแก่ข้าราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในหลักสูตรการเพิ่มทักษะสำหรับการปฏิบัติงานและให้บริการประชาชนของ ทส., 2548)

3.

ชื่อ - สกุล	นายอดิศักดิ์ ไทริชา
การศึกษา	ปริญญาโท พบ.ม.(สถิติประยุกต์) สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์ ปริญญาตรี กศ.บ. (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
ตำแหน่งปัจจุบัน	หัวหน้าสาขาวิชาสถิติประยุกต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา